Erasmus+ 2014–2020

a umiędzynarodowienie polskich uczelni

Wydawnictwo FRSE

Erasmus+ 2014–2020

a umiędzynarodowienie polskich uczelni

Wydawnictwo FRSE
Warszawa 2022

ERASMUS+ 2014–2020
A UMIĘDZYNARODOWIENIE POLSKICH UCZELNI

Autorzy	dr Katarzyna Maniszewska (Collegium Civitas), Agnieszka Rybińska (FRSE)
Współpraca	Bogdan Sot, Renata Decewicz, Beata Skibińska
Redaktor merytoryczny	dr Katarzyna Maniszewska
Redaktor prowadzący	Tomasz Mrożek
Korekta	Marta Michałek, Maryla Błońska
Projekt graficzny	Artur Ładno
Skład, okładka	Grzegorz Dębowski
Zdjęcia	Shutterstock
Druk	Drukarnia Braci Grodzickich Sp. J.
Wydawca	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji Narodowa Agencja Programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności Al. Jerozolimskie 142a, 02-305 Warszawa www.frse.org.pl | kontakt@frse.org.pl www.erasmusplus.org.pl

© Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa 2022

ISBN 978-83-66515-76-5

Publikacja została wydana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej w ramach programu Erasmus+. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko autorów i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za jej treść.

Publikacja bezpłatna.

Czasopisma i portale Wydawnictwa FRSE:

języki obce w szkole | europa dla aktywnych | eurodesk Polska | Europejski Portal Młodzieżowy

Więcej publikacji Wydawnictwa FRSE: www.czytelnia.frse.org.pl

Spis treści

Erasmus+ 2014–2020 w liczbach **8**

Studenci **9**

Pracownicy **24**

Partnerstwa strategiczne **25**

Dzielimy się doświadczeniem – dobre praktyki **30**

Kompetencje XXI wieku: komunikacja międzykulturowa **32**

Promocja i upowszechnianie rezultatów Erasmus+ **36**

Rozwiązania dla studentów zagranicznych **40**

Wokół nauki i dydaktyki **48**

Synergie i partnerstwa **53**

Organizacja pracy **58**

Erasmus+ a umiędzynarodowienie polskich uczelni **60**

Erasmus+ a rankingi uczelni **61**

Erasmus+ 2014–2020. Co dalej? **64**

Oddajemy w Państwa ręce publikację przedstawiającą polskie doświadczenia z realizacji programu Erasmus+ w sektorze Szkolnictwo wyższe w latach 2014–2020. Kontynuował on tradycje swojego poprzednika – programu Erasmus – działającego od roku 1987, a w latach 2007–2013 będącego częścią programu „Uczenie się przez całe życie".

W 2022 roku mija 35. rocznica uruchomienia programu, a jednocześnie blisko ćwierć wieku polskiego w nim uczestnictwa (od roku akademickiego 1998/1999). Erasmus od samego początku wspiera nie tylko edukację, ale również integrację w Europie i współpracę pomiędzy jej obywatelami. Unia Europejska konsekwentnie, od 35 lat, przeznacza coraz większe środki na realizację programu. Dzięki temu wsparciu finansowemu co roku setki tysięcy młodych Europejczyków mogą studiować lub odbywać staż za granicą. To inwestycja, która się opłaca! Przekłada się na poprawę jakości i warunków kształcenia, pogłębianie wzajemnego zrozumienia, promowanie wielojęzyczności, wyrównywanie szans edukacyjnych i idący za tym rozwój osobisty oraz zawodowy młodego pokolenia.

Kiedy rozmawiam ze studentami – uczestnikami mobilności w Erasmusie – słyszę, jak wiele zmieniło się w ich życiu dzięki udziałowi w programie. Nie chodzi tylko o podniesienie kompetencji językowych i zdobycie wiedzy, ale także o umiejętności nauki i pracy w międzynarodowym środowisku, pewność siebie, decyzyjność, większe szanse na rynku pracy. Erasmus+ to nowe znajomości i przyjaźnie – z ludźmi z różnych krajów, kultur, tradycji. To także budowanie komunikacji międzykulturowej w praktyce. Nie bez przyczyny hasło programu brzmi: „Zmienia życie. Otwiera umysły".

Erasmus w wymiarze instytucjonalnym stał się jednym z filarów umiędzynarodowienia europejskiego szkolnictwa wyższego. W niniejszej publikacji pokazujemy, jak udział polskich uczelni w Erasmusie przełożył się na zwiększenie poziomu ich internacjonalizacji. Przedstawione dobre praktyki mogą być inspiracją, a także wskazówkami pomocnymi w codziennej pracy i realizacji programu.

dr Paweł Poszytek
dyrektor generalny
Narodowej Agencji Programu Erasmus+
i Europejskiego Korpusu Solidarności

Rozpoczęty w 2014 roku Erasmus+ opiera się na osiągnięciach europejskich programów edukacyjnych, które funkcjonowały wówczas już od 25 lat. Jest wynikiem połączenia różnych inicjatyw realizowanych przez Komisję Europejską w latach 2007–2013: „Uczenie się przez całe życie", „Młodzież w działaniu", Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink oraz programów współpracy z krajami uprzemysłowionymi.

Głównym celem Erasmusa+ jest wspieranie edukacji oraz rozwoju zawodowego i osobistego poprzez udział w mobilnościach oraz w projektach realizowanych w Europie (a także poza nią), a w ten sposób przyczynianie się do zrównoważonego wzrostu, tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy, zwiększania spójności społecznej, pobudzania innowacji, wzmacniania tożsamości europejskiej oraz aktywnego obywatelstwa.

W sektorze Szkolnictwo wyższe program Erasmus+ 2014–2020 wspierał międzynarodową współpracę uczelni, umożliwiał studentom naukę i odbywanie praktyk za granicą, ułatwiał mobilność pracowników szkół wyższych, a także dawał uczelniom szansę udziału w międzynarodowych projektach.

Program obejmował głównie 34 państwa (27 krajów członkowskich Unii Europejskiej oraz Islandię, Liechtenstein, Norwegię, Macedonię Północną, Serbię, Turcję i Wielką Brytanię), ale był również otwarty dla partnerów na całym świecie.

Budżet programu w latach 2014–2020 wynosił 14,7 miliarda euro – był o 40% wyższy w stosunku do poprzedniej edycji programów unijnych w dziedzinie edukacji. Na obszar szkolnictwa wyższego przeznaczono prawie połowę wszystkich środków. Warto również zauważyć, że kwota dla Polski corocznie wzrastała – od 44 milionów euro w roku 2014 do ponad 90 milionów euro w 2020 roku.

Z programu Erasmus+ w latach 2014–2020 w całej Unii Europejskiej skorzystało przeszło dwa miliony studentów, a w samej Polsce – ponad 100 tysięcy osób!

Niniejsza publikacja przedstawia osiągnięcia polskich uczelni realizujących program Erasmus+. Pokazujemy nie tylko imponujące liczby, ale i dobre praktyki ze szkół wyższych z całej Polski: nowe partnerstwa i umowy międzynarodowe, programy podwójnego dyplomowania, działania promocyjne i komunikacyjne. Prezentujemy także dynamiczny wzrost liczby studentów zagranicznych, mobilności polskich studentów oraz pracowników naukowych i dydaktycznych. Publikacja obrazuje, jak program Erasmus+ przełożył się na coraz większe umiędzynarodowienie polskich uczelni w latach 2014–2020. Warto także podkreślić, że mimo wyzwań związanych z pandemią koronawirusa, nasze szkoły wyższe utrzymały swoją mocną pozycję w programie Erasmus+.

Liczymy, że zebrane tu dobre praktyki pomogą polskim uczelniom w jeszcze szerszym wykorzystaniu możliwości stwarzanych przez program Erasmus+ w kolejnych latach.

Beata Skibińska
dyrektor Biura Szkolnictwa Wyższego
Narodowa Agencja Programu Erasmus+
i Europejskiego Korpusu Solidarności

Erasmus+ 2014–2020 w liczbach

Warunkiem udziału instytucji kształcenia wyższego w programie jest uzyskanie swoistego biletu wstępu, czyli **Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego** (**Karta ECHE**). Żeby ją zdobyć, uczelnia musi złożyć wniosek do Komisji Europejskiej, w którym m.in. wyjaśnia założenia swojej strategii umiędzynarodowienia i wyznacza priorytety w jej realizacji. Władze jednostki muszą zobowiązać się do przestrzegania zasad programu Erasmus+ i poszanowania jego fundamentów, takich jak: równość traktowania osób i niedyskryminacja, uznawalność wykształcenia zdobytego w uczelniach partnerskich, niepobieranie opłat od studentów przyjeżdżających na wymianę. W latach 2014–2020 z programu Erasmus+ skorzystało blisko **300 polskich uczelni**, **przeszło 100 tys. studentów** i **ponad 50 tys. pracowników naukowych**.

Studenci

Zbiorcze dane statystyczne za lata 2014–2020 pokazują równowagę pomiędzy liczbą studentów zagranicznych odwiedzających nasz kraj w ramach mobilności Erasmus+ a liczbą studentów z Polski uczestniczących w mobilnościach. Statystyki ujawniają również, że w latach 2014–2015 nieco więcej polskich studentów wyjeżdżało w ramach programu, niż trafiało do nas studentów z zagranicy. Ten trend odwrócił się już w 2016 roku, co świadczy o tym, że Polska zaczęła być postrzegana jako atrakcyjne miejsce do studiowania i życia, w którym warto spędzić część czasu nauki. Stypendia Erasmus+ trwają semestr lub rok, a zatem wybór nie tylko uczelni, ale i państwa dokonywany jest na podstawie szeregu czynników – pod uwagę bierze się m.in. poziom szkolnictwa wyższego, koszty życia, atrakcyjność danego kraju i miasta, bezpieczeństwo.

Mobilności studenckie w programie Erasmus+ w latach 2014–2020*

Rok konkursowy	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Przyjazdy do Polski	13 151	15 571	16 952	17 349	18 197	17 052	6833
Wyjazdy z Polski	16 796	16 685	15 494	15 270	14 903	11 407	4877

* Stan na koniec sierpnia 2021 roku.

Polska jest popularnym krajem wśród Turków i Hiszpanów – prawie połowa studentów przyjeżdżających w latach 2014–2020 do Polski (ok. 50 tys.) pochodziła właśnie z tych dwóch państw. Na kolejnych miejscach znajdują się Włochy, Francja, Portugalia i Niemcy.

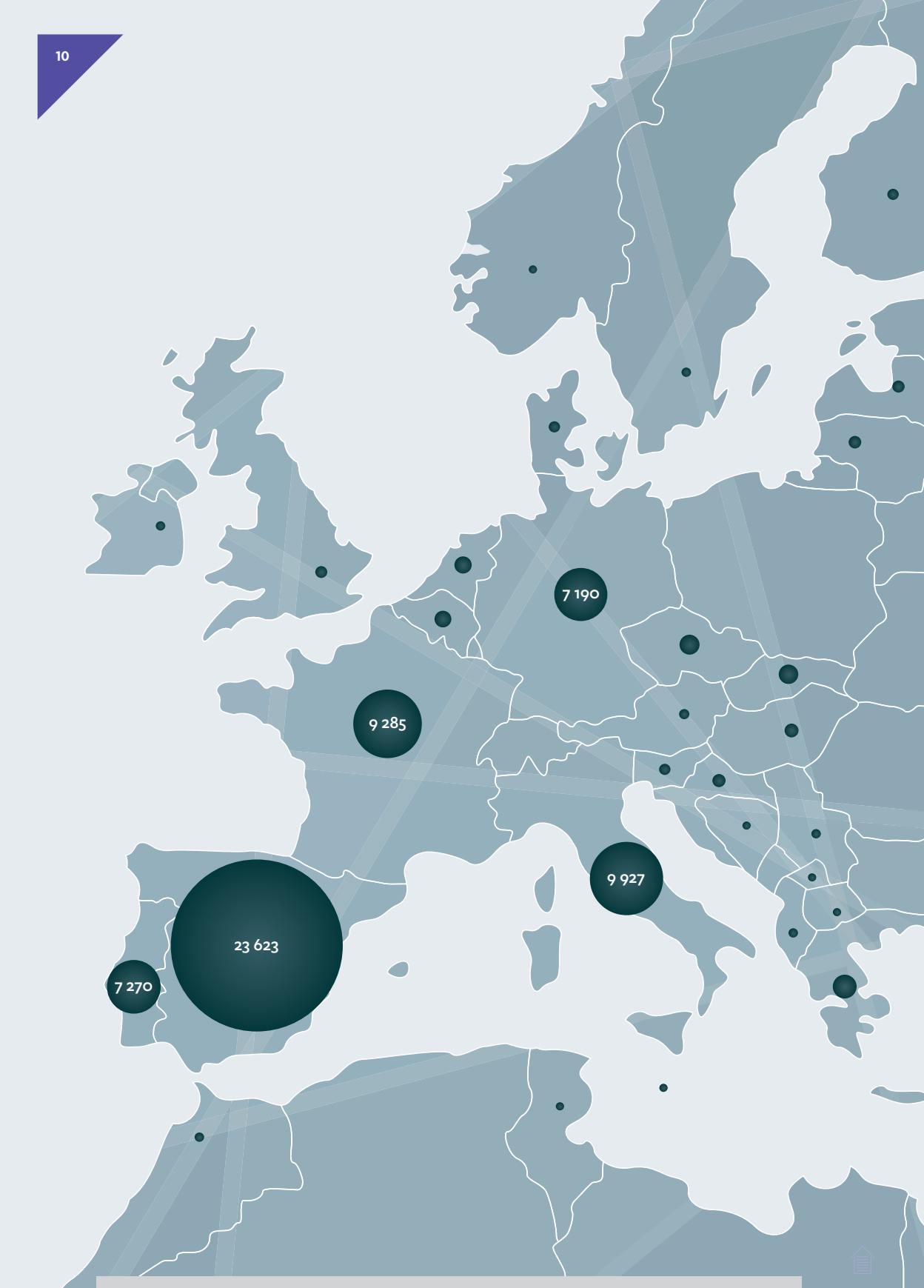
7 190
9 285
9 927
23 623
7 270

Mapa 1. Kraje pochodzenia studentów przyjeżdżających do Polski w ramach programu Erasmus+ w latach 2014–2020

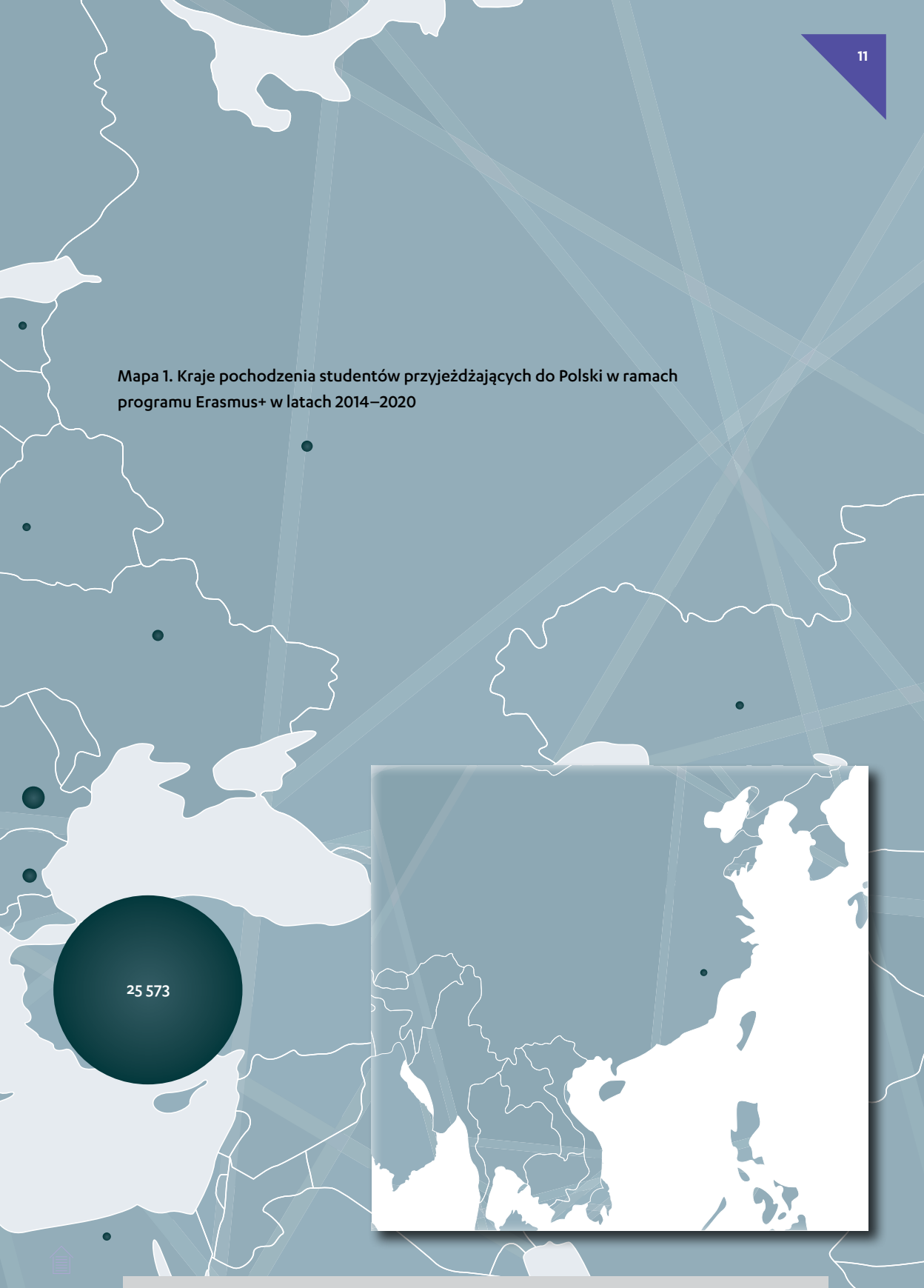

Kraje pochodzenia studentów przyjeżdżających do Polski w ramach programu Erasmus+ w latach 2014–2020

KRAJ	LICZBA PRZYJAZDÓW
Turcja	25 573
Hiszpania	23 623
Włochy	9927
Francja	9285
Portugalia	7270
Niemcy	7190
Rumunia	3062
Grecja	1865
Czechy	1564
Słowacja	1528
Bułgaria	1123
Węgry	1092
Chorwacja	1032
Holandia	1011
Litwa	997
Belgia	857
Wielka Brytania	718
Austria	566
Łotwa	525
Finlandia	455
Słowenia	436
Ukraina	430
Rosja	428
Dania	413
Serbia	325
Szwecja	249
Irlandia	210
Maroko	202

Gruzja	187
Albania	187
Bośnia i Hercegowina	176
Kosowo	145
Norwegia	144
Malta	139
Estonia	138
Macedonia Płn.	129
Egipt	112
Tunezja	108
Chiny	105
Kazachstan	105
Białoruś	101

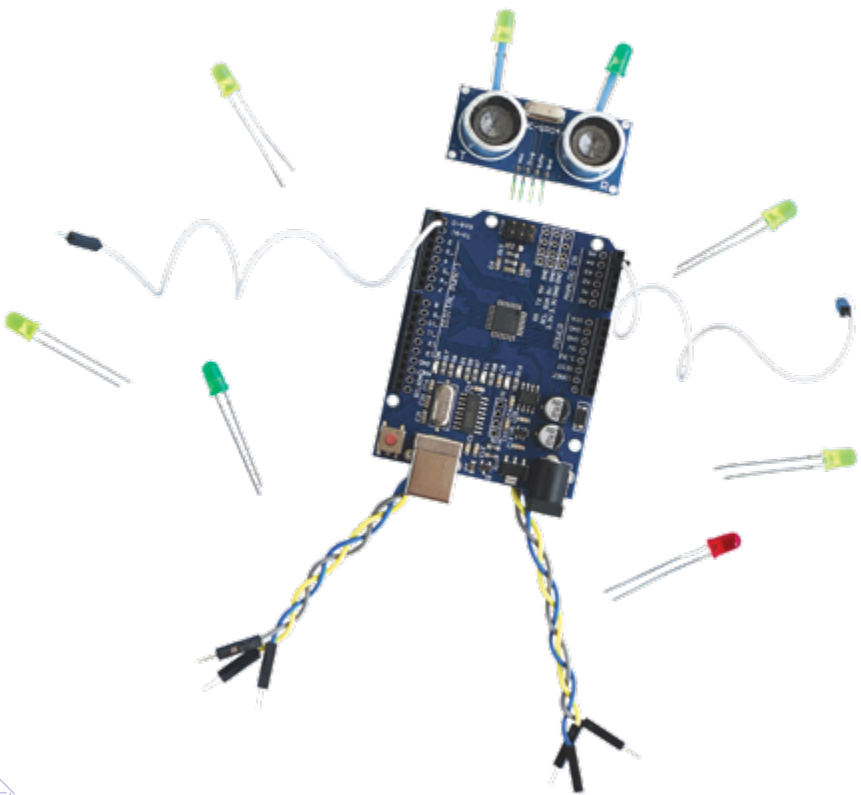

Niniejsza publikacja została przygotowana na podstawie informacji z sierpnia 2021 roku, kiedy część mobilności Erasmus+ rozpoczętych w latach 2018–2020 była jeszcze w toku, jednak dane te pozwalają na pokazanie najważniejszych trendów i zobrazowanie skali programu. Widać wyraźnie stabilny poziom udziału polskich uczelni w Erasmusie+: co roku ok. 15 tys. studentów z Polski brało udział w mobilnościach. W latach 2019–2020 doszło do spadku zrealizowanych wyjazdów ze względu na ograniczenia związane COVID-19 – część z nich została przesunięta na kolejne lata, zatem liczba beneficjentów nie powinna ulec znaczącym wahaniom względem założeń (czyli zakontraktowanych mobilności).

Rozkład zrealizowanych studenckich mobilności wyjazdowych według lat kalendarzowych 2014–2021*

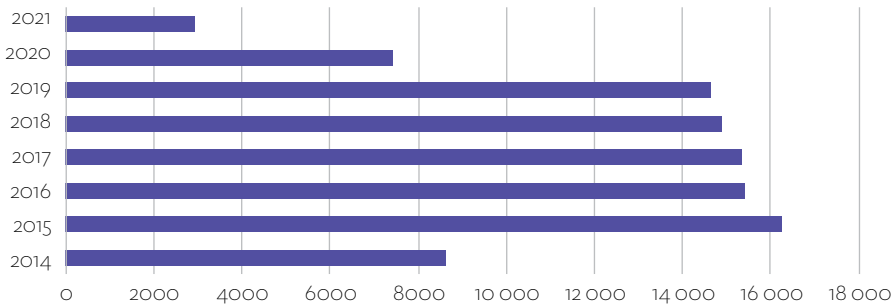

*Stan na koniec sierpnia 2021 roku.

Rozkład zrealizowanych studenckich mobilności wyjazdowych według lat konkursowych 2014–2020*

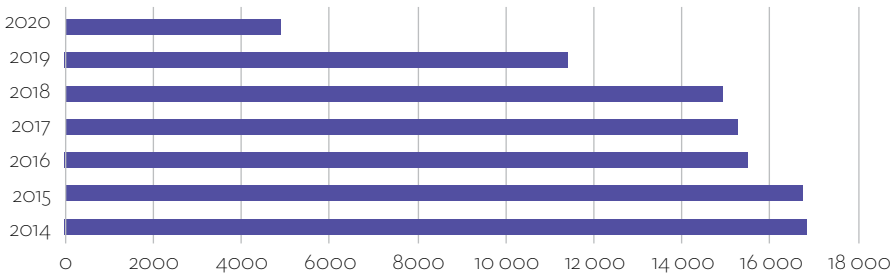

*Stan na koniec sierpnia 2021 roku.

Zdecydowanie najpopularniejszym kierunkiem wyjazdów polskich studentów w ramach Erasmus+ była Hiszpania – jako cel mobilności wybrało ją blisko 17 tys. studentów. Na drugim miejscu uplasowały się Niemcy (ponad 12 tys. mobilności), a na trzecim Włochy (ponad 10 tys.).

W dokumentach dotyczących Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego (EOSW, *European Higher Education Area*) założono, że 20% osób kończących naukę na uczelni powinno odbyć w czasie studiów kształcenie lub staż zagraniczny[1]. Według szacunków Narodowej Agencji Programu Erasmus+ polskim instytucjom udało się zrealizować ten ambitny cel (uwzględniając tylko działania w ramach programu Erasmus+) na poziomie ok. 7%[2]. Przyjrzymy się jednak danym liczbowym dotyczącym polskich uczelni najaktywniej uczestniczących w mobilnościach Erasmus+. Prezentowane informacje mają charakter poglądowy, przygotowano je na podstawie informacji przekazywanych przez te podmioty w danym roku.

Jednym z liderów, licząc stosunek liczby mobilności wyjazdowych do ogółu studentów[3], jest Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Gastronomii w Poznaniu, w której w latach 2014–2020 ok. 30% uczących się co roku uczestniczyło w kształceniu za granicą w ramach programu Erasmus+. Świętokrzyska Szkoła Wyższa w Kielcach również stawia na mobilności wyjazdowe – rocznie średnio 18% studentów bierze w nich udział. W Akademii Polonijnej w Częstochowie to ok. 8%, w Wyższej Szkole Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu (obecnie: Akademia Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu – Akademia Nauk Stosowanych) współczynnik ten sięga 6%, podobnie jest w Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu.

Biorąc pod uwagę bezwzględne liczby realizowanych mobilności w ramach Erasmus+, za lidera należy uznać Uniwersytet Warszawski – na uczelni tej z programu w latach 2014–2020 skorzystało już ponad 11 tys. studentek i studentów. Na Uniwersytecie Jagiellońskim w tym samym okresie w mobilnościach wzięło udział ponad 7100 osób, na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu ponad 5800, a na Uniwersytecie Wrocławskim ponad 5500.

1 education.ec.europa.eu/pl/mobilnosc-i-wspolpraca.

2 Oszacowanie polegające na zestawieniu liczby wyjazdów studentów z Polski w danym roku akademickim z liczbą absolwentów uczelni polskich ogółem w roku akademickim n+2.

3 Liczba wyjazdów z danej uczelni w roku akademickim jako odsetek liczby studentów tej uczelni ogółem.

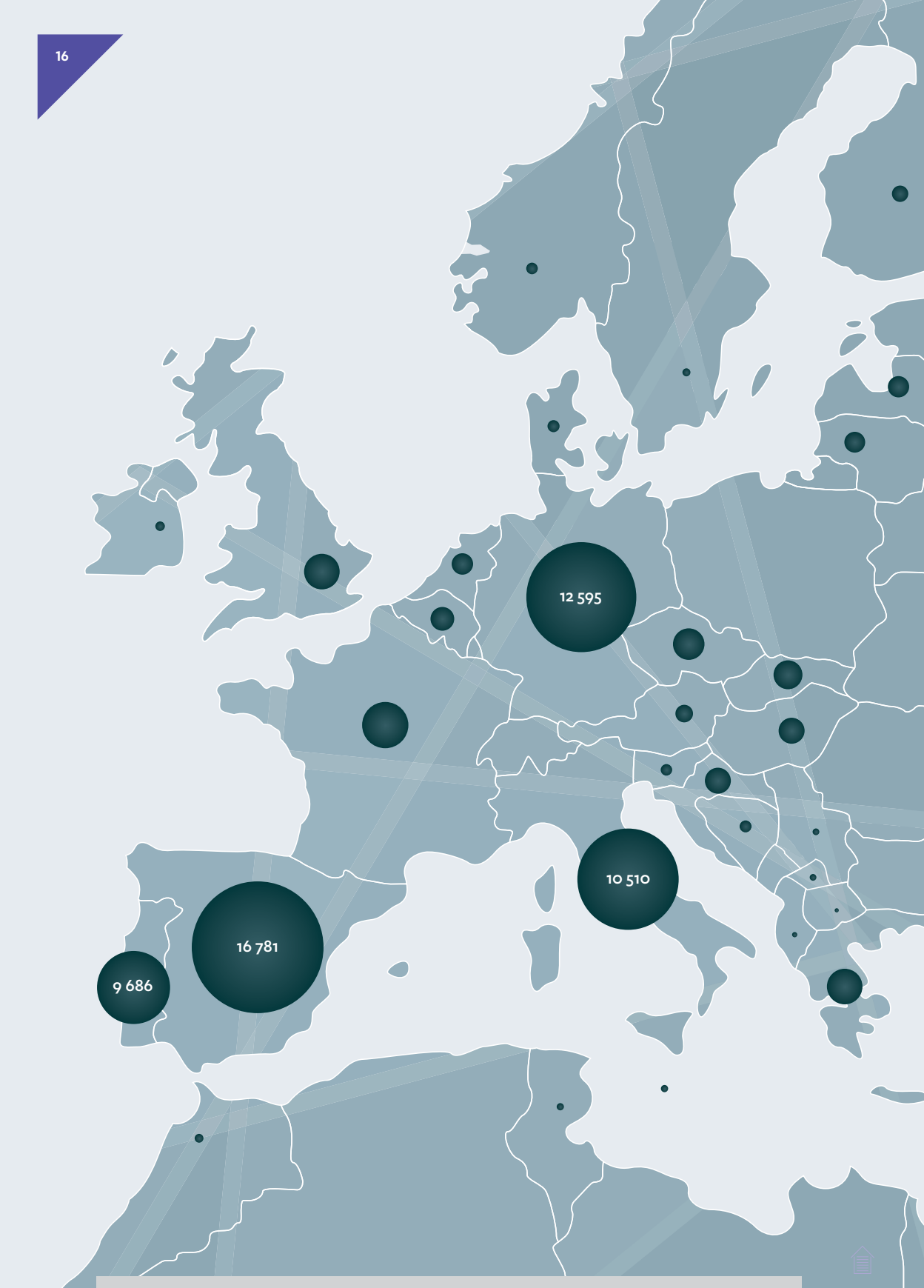
12 595
10 510
16 781
9 686

Mapa 2. Kierunki wyjazdów polskich studentów w ramach programu Erasmus+ w latach 2014–2020

Kierunki wyjazdów polskich studentów w ramach programu Erasmus+ w latach 2014–2020

KRAJ	LICZBA WYJAZDÓW
Hiszpania	16 871
Niemcy	12 595
Włochy	10 510
Portugalia	9686
Francja	6984
Czechy	4425
Wielka Brytania	3841
Grecja	3429
Holandia	2553
Belgia	2300

Austria	2131
Chorwacja	2100
Turcja	2029
Węgry	1707
Słowacja	1625
Norwegia	1363
Słowenia	1262
Szwecja	1222
Finlandia	1220
Dania	1102
Litwa	866
Bułgaria	858
Rumunia	733
Irlandia	697
Cypr	680
Malta	622
Łotwa	459
Estonia	389
Luksemburg	230
Islandia	185
Serbia	131
Macedonia Płn.	110

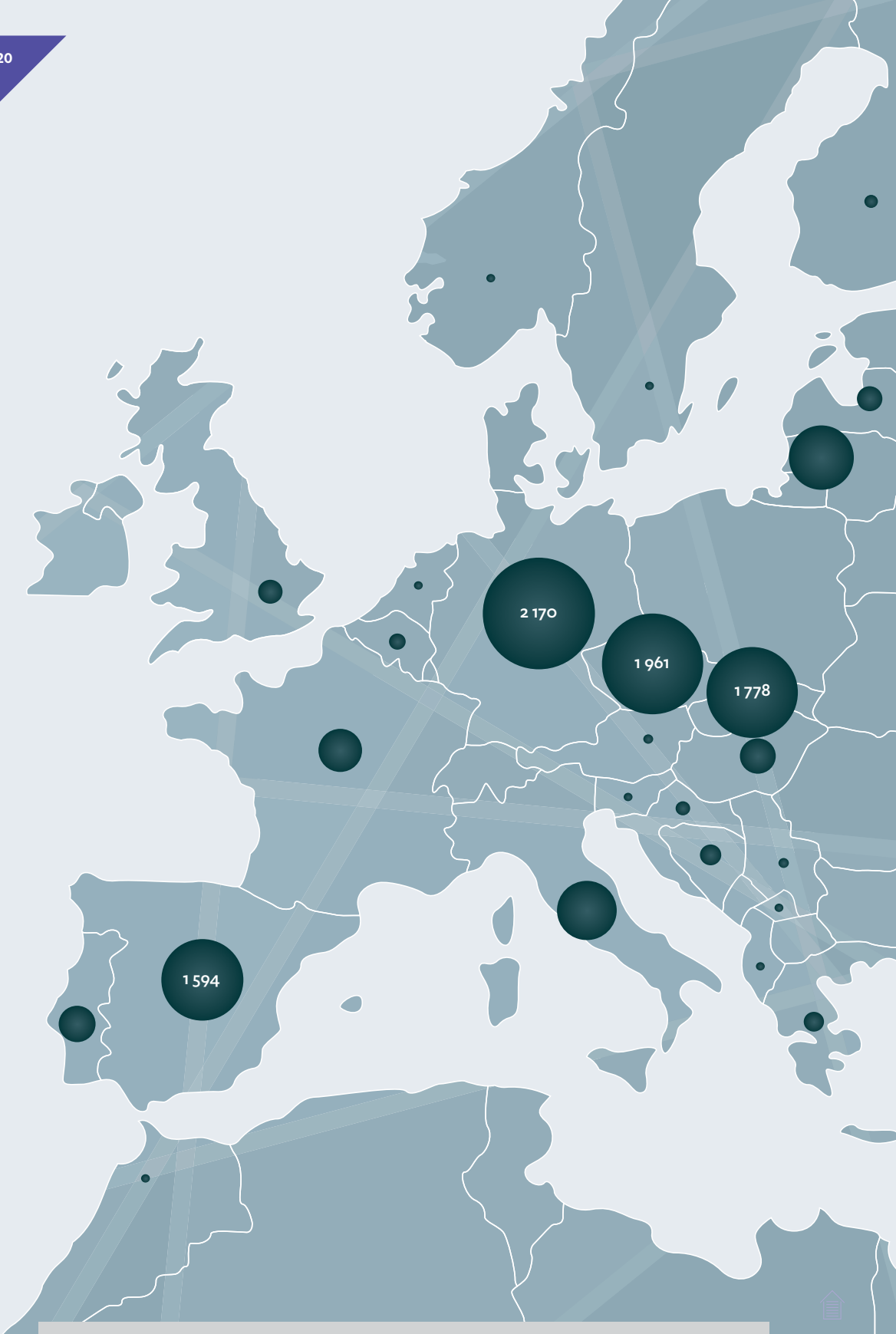
2 170
1 961
1 778
1 594

Mapa 3. Kraje pochodzenia pracowników zagranicznych uczelni przyjeżdżających do Polski w ramach programu Erasmus+ w latach 2014–2020

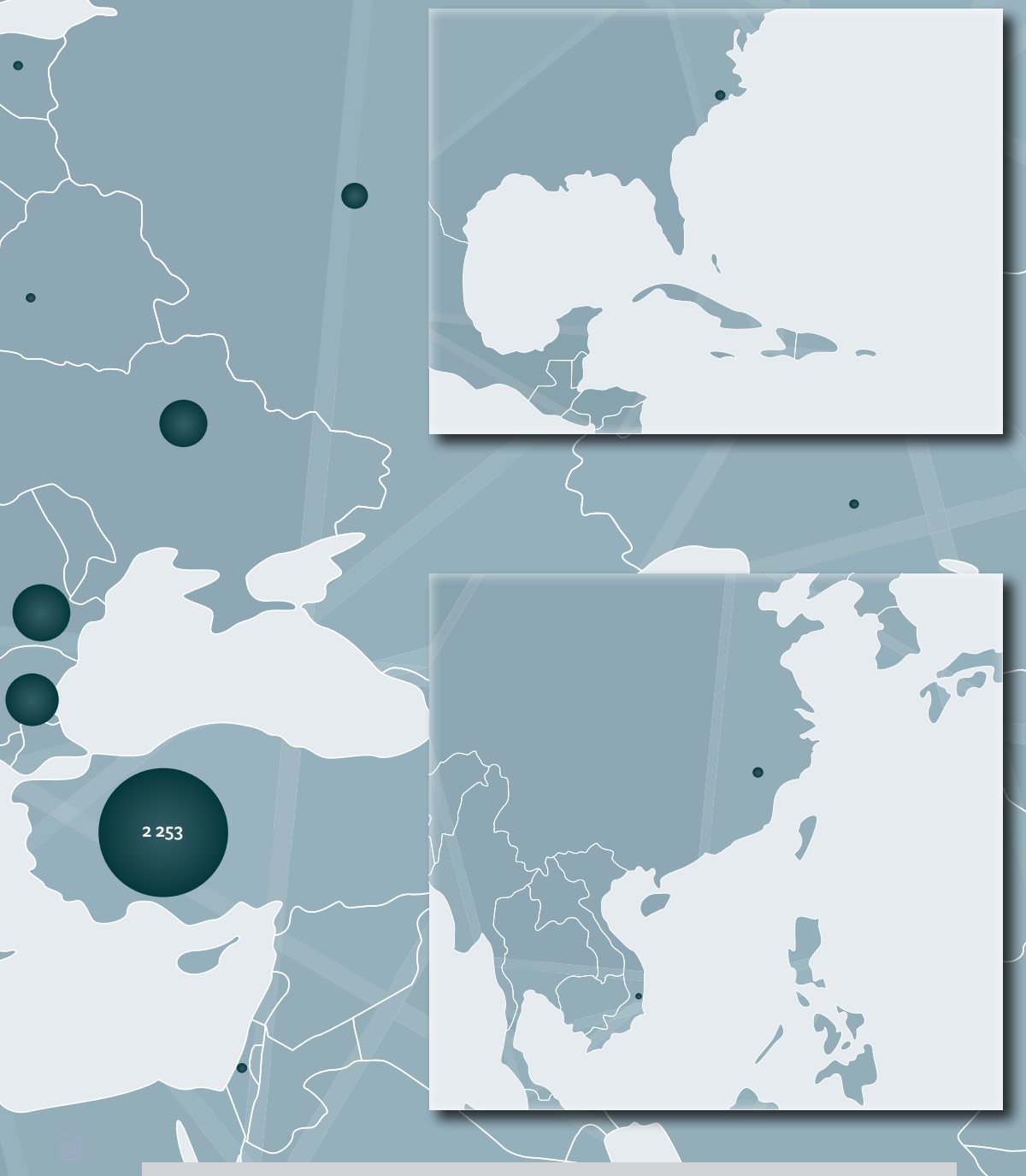

Kraje pochodzenia pracowników zagranicznych uczelni przyjeżdżających do Polski w ramach programu Erasmus+ w latach 2014–2020

KRAJ	LICZBA PRZYJAZDÓW
Turcja	2253
Niemcy	2170
Czechy	1961
Słowacja	1778
Hiszpania	1594
Litwa	1261
Włochy	1160
Rumunia	1019
Bułgaria	936
Francja	852
Ukraina	842
Portugalia	727
Węgry	703
Łotwa	502
Wielka Brytania	485
Rosja	473
Serbia	425
Grecja	401
Belgia	331
Chorwacja	295
Finlandia	277
Gruzja	252
Bośnia i Hercegowina	213
Austria	203
Izrael	195
Albania	181
Słowenia	179
Stany Zjednoczone	172
Chiny	171
Kazachstan	169

Białoruś	154
Maroko	147
Szwecja	143
Holandia	138
Estonia	120
Kosowo	118
Norwegia	116
Wietnam	109

Pracownicy

Co roku z programu Erasmus+ korzysta także kilka tysięcy pracowników polskich uczelni. Za granicą prowadzą zajęcia dydaktyczne (*Staff Mobility for Teaching* – STA) lub biorą udział w szkoleniach (*Staff Mobility for Training* – STT). Poniższe zestawienie pokazuje liczby mobilności, z zastrzeżeniem – podobnie jak w przypadku wyjazdów studenckich – że projekty finansowane w ramach Erasmus+ w latach 2014–2020 mogły być nadal realizowane w sierpniu 2021 roku. Najczęściej wybieranym krajem docelowym mobilności była Hiszpania, następnie: Słowacja, Włochy, Czechy, a w dalszej kolejności Niemcy i Portugalia.

Mobilności pracowników w Erasmus+ w latach 2014–2020*

Rok konkursowy	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Przyjazdy do Polski	3129	4294	4924	5614	5335	1877	154
Wyjazdy z Polski	6462	8390	9388	9636	10 395	4617	1014

*stan na koniec sierpnia 2021 r.

W ciągu siedmiu lat około 50 tys. pracowników polskich uczelni skorzystało z wyjazdów w ramach Erasmus+. Znacznie mniejsza grupa osób z zagranicy – łącznie ponad 25 tys. – trafiła w tym czasie do Polski. Może to wskazywać na pewne niedoszacowanie potencjału polskich uczelni i ich stosunkowo niewielką atrakcyjność wśród obcokrajowców. Niemniej zauważyć należy, że liczba naukowców z uczelni zagranicznych trafiających w ramach mobilności do Polski systematycznie rosła: od 3129 osób w roku 2014 do 5335 w 2018 roku (w latach 2019–2020 odnotowano spadek, który tłumaczyć można zarówno trudnościami w przemieszczaniu się w czasie pandemii, jak i opóźnieniami w realizacji projektów mobilnościowych). Największa grupa pracowników zagranicznych uczelni przybyła do Polski z Turcji. Na kolejnych miejscach uplasowały się: Niemcy, Czechy, Słowacja, następnie Hiszpania i Litwa.

Partnerstwa strategiczne

W latach 2014–2020 polskie uczelnie w coraz większym zakresie brały również udział w projektach typu **Partnerstwa strategiczne** (*Strategic Partnerships*), których celem było wdrażanie i upowszechnianie innowacyjnych rozwiązań w szkołach wyższych. Efektem tych przedsięwzięć jest zarówno modernizacja oferty dydaktycznej, lepsze jej dostosowanie do potrzeb społeczeństwa i gospodarki, jak i podniesienie jakości kształcenia. Liczba projektów, w których partnerami były polskie uczelnie, znacząco wzrosła na przestrzeni lat. **W 2014 roku dofinansowanie uzyskało 12 tego typu przedsięwzięć, a w roku 2020 już 73!** Wzrost zainteresowania tym komponentem programu widać również w liczbie składanych wniosków – w 2014 roku było ich 47, a w roku 2020 – 113.

Polskie uczelnie biorą również udział w nowej inicjatywie – **Uniwersytety Europejskie**[4]. Są to sojusze uczelni dzielących się swoimi zasobami (fizycznymi, np. infrastrukturą, jak i wiedzą, danymi czy wynikami badań), promujące mobilność[5], wielojęzyczność i współpracujące z partnerami zewnętrznymi – przedsiębiorstwami czy organizacjami pozarządowymi – aby stworzyć jak najlepsze warunki edukacji i prac badawczych. W skład projektu realizowanego w ramach Uniwersytetów Europejskich muszą wchodzić minimum trzy instytucje szkolnictwa wyższego z co najmniej trzech państw członkowskich Unii Europejskiej lub z innych krajów programu. Te międzynarodowe partnerstwa mają szansę stać się uczelniami przyszłości – sprostać wyzwaniom zarówno społecznym, jak i gospodarczym, a także wyznaczać trendy rozwoju w obszarze szkolnictwa wyższego. **Wśród pierwszych uczelni zawiązujących te sojusze znalazło się 11 polskich placówek**: Akademia Górniczo-Hutnicza, Politechnika Poznańska, Politechnika Warszawska, Politechnika Śląska, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Warszawski.

4 Kwiatosz, K. (red.) (2021). *Nowa jakość kształcenia. Uniwersytety europejskie w Polsce.* Warszawa: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji.

5 Mobilność może być rozumiana także jako udział w zajęciach, badaniach czy sympozjach w formule online.

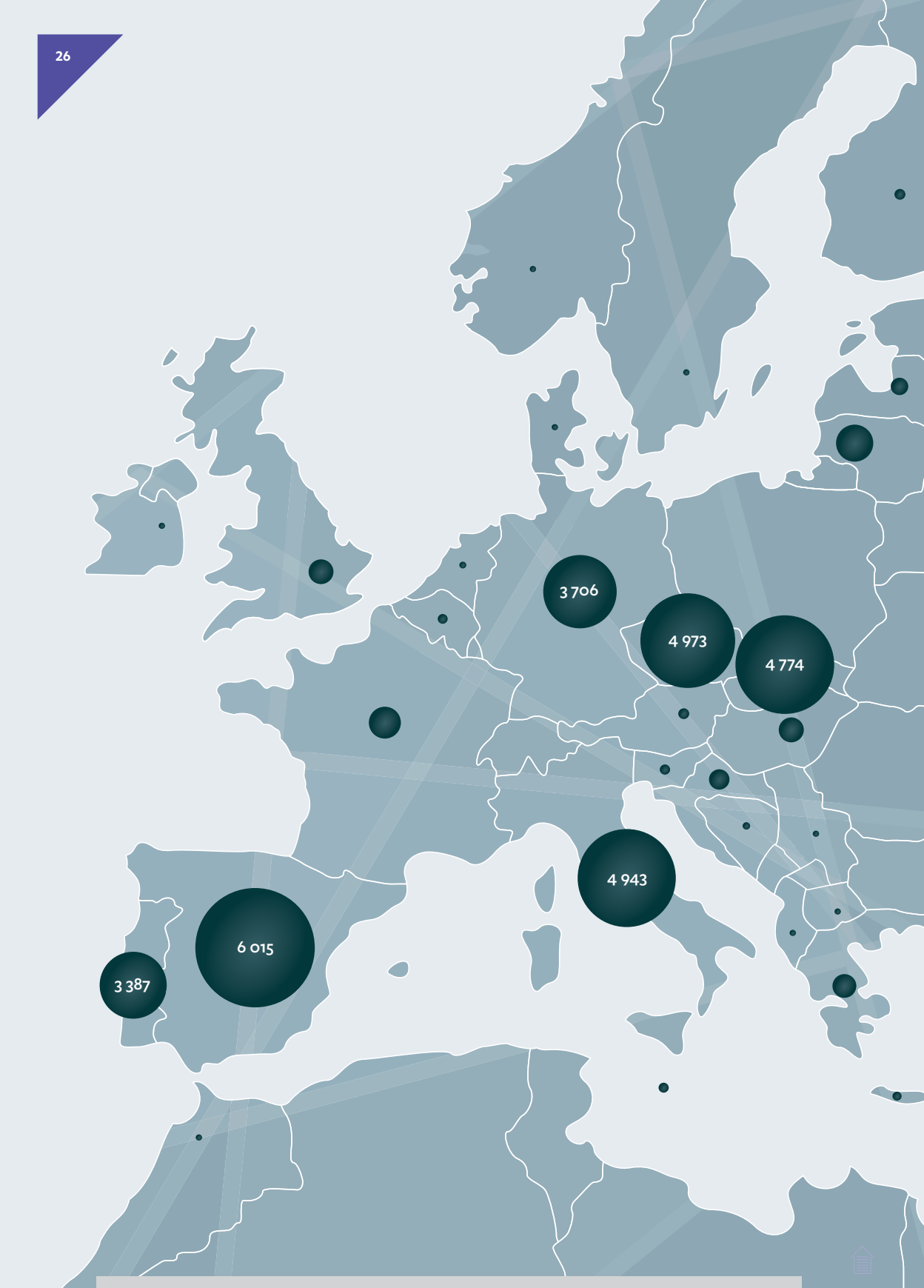
3 706
4 973
4 774
4 943
6 015
3 387

Mapa 4. Kierunki wyjazdów pracowników polskich uczelni w ramach programu Erasmus+ w latach 2014–2020

Kierunki wyjazdów pracowników polskich uczelni w ramach programu Erasmus+ w latach 2014–2020

KRAJ	LICZBA WYJAZDÓW
Hiszpania	6015
Słowacja	4973
Włochy	4943
Czechy	4774
Niemcy	3706
Portugalia	3387
Litwa	1883
Francja	1628
Turcja	1360
Węgry	1279
Wielka Brytania	1268
Rumunia	1224
Grecja	1217
Bułgaria	1100
Chorwacja	1048
Łotwa	891
Finlandia	568
Austria	566
Słowenia	533
Malta	525
Belgia	514

Cypr	479
Ukraina	478
Rosja	392
Serbia	368
Holandia	362
Irlandia	337
Szwecja	327
Norwegia	313
Estonia	311
Izrael	208
Islandia	188
Gruzja	187
Dania	160
Stany Zjednoczone	149
Macedonia Płn.	140
Maroko	134
Bośnia i Hercegowina	127
Albania	123
Chiny	117
Białoruś	108
Kazachstan	100

Dzielimy się doświadczeniem – dobre praktyki

Przedstawiciele polskich uczelni biorących udział w projektach Erasmus+ zostali poproszeni przez Narodową Agencję Programu o wskazanie dobrych praktyk wypracowanych podczas realizacji tych przedsięwzięć. Należy zaznaczyć, że nie chodziło o wypełnianie tradycyjnych ankiet ani szerokie badanie socjologiczne, ale o podzielenie się wiedzą przez te instytucje, które mogłyby wskazać konkretne rozwiązania do wykorzystania.

Swoje opinie przekazały zarówno największe ośrodki akademickie w kraju, jak i uczelnie lokalne, o mniejszej liczbie studentów, jednostki publiczne i niepubliczne, o różnym stopniu szeroko rozumianego umiędzynarodowienia. Podmioty te intensywnie korzystają z programu Erasmus+ i mają konkretne osiągnięcia. Na zaproszenie Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji odpowiedziały uczelnie z: Bielska-Białej, Bydgoszczy, Częstochowy, Gdańska, Gdyni, Gliwic, Katowic, Kielc, Krakowa, Leszna, Lublina, Łodzi, Poznania, Szczecina, Szczytna, Warszawy, Zielonej Góry.

Co niezwykle cenne, swoimi doświadczeniami podzieliły się placówki specjalizujące się w różnorodnych zakresach tematycznych. Były wśród nich uczelnie mundurowe, medyczne, artystyczne oraz uniwersytety i wyższe szkoły zawodowe. Dzięki tak szerokiemu przekrojowi możliwe było ukazanie wielu możliwości implementacji rozwiązań sprawdzonych w działaniu – i to sprawdzonych z sukcesem! Bez wątpienia można stwierdzić, że uczelnie te są liderami w zakresie umiędzynarodowienia – osoby nimi zarządzające myślą perspektywicznie oraz strategicznie o szansach, jakie stwarza udział studentów i kadry w programie Erasmus+. Nie znaczy to, że zawsze w jednostkach tych udawało się osiągnąć zamierzone cele – pojawiały się poważne wyzwania (również te związane z pandemią COVID-19), utrudniające realizację zaplanowanych działań, jednak, co najistotniejsze, stały się one pożytecznymi lekcjami i podstawą do wyciągnięcia wniosków na przyszłość.

O co pytaliśmy przedstawicieli uczelni? O korzyści z realizacji programu, o zaangażowanie studentów w działania popularyzujące udział w programie Erasmus+, o przykłady dobrych praktyk. Ustalaliśmy także, czy działania w ramach Erasmus+ były ujęte w dokumentach strategicznych uczelni. Byliśmy ciekawi, czy wszystkie wydziały (bądź inne jednostki organizacyjne w przypadku uczelni bezwydziałowych) uczestniczą w programie. Chcieliśmy dowiedzieć się, czy Erasmus+ zapoczątkował lub przyczynił się do rozwoju inicjatyw albo projektów, które wykroczyły poza ramy programu, a także – czy widać wpływ realizacji projektów Erasmus+ na zwiększenie poziomu umiędzynarodowienia uczelni. Uzyskane odpowiedzi wskazują, że wartość programu płynie nie tylko z wymian, ale jego wpływu na rozwój uczelni i liczne szanse, które stwarza w obszarze umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego (wszyscy ankietowani przyznali, że **udział w programie przyczynił się do podniesienia poziomu umiędzynarodowienia ich instytucji**).

Warto pamiętać, że Erasmus+ to nie tylko mobilności kadry i studentów, ale również projekty międzynarodowe wzmacniające współpracę, badania, rozwój, przekładające się na rozpoznawalność uczelni na arenie międzynarodowej. Polskie szkoły wyższe uczestniczą w Partnerstwach strategicznych, prowadzą katedry „Jean Monnet", biorą udział w konsorcjach w ramach Uniwersytetów Europejskich. Wiele z tych aktywności koncentruje się na długofalowych efektach współpracy nawiązanej w ramach innych działań Erasmus+.

Przedstawione dobre praktyki, pogrupowane tematycznie, mogą być inspiracją dla realizatorów kolejnych projektów w ramach programu.

> *Mobilności w ramach program Erasmus+ zmieniają postawę, osobowość i wzbogacają kompetencje studentów. Sprawiają, że są oni aktywnymi uczestnikami społeczeństwa, a także propagatorami idei europejskich*[6].
>
> Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie

Kompetencje XXI wieku: komunikacja międzykulturowa

Udział w programie Erasmus+ pomaga młodym ludziom w rozwinięciu kompetencji kluczowych w XXI wieku, takich jak: **wielojęzyczność** i **umiejętność sprawnego poruszania się w wielokulturowym środowisku**. Uczelnie dostrzegają wagę programu w tym zakresie – wszyscy ich przedstawiciele wskazali, że wymienione korzyści dla studentów są jedną z głównych zalet uczestnictwa w programie.

Aby wzmocnić kompetencje związane z wielokulturowością (w tym komunikację międzykulturową), uczelnie organizują spotkania, wydarzenia kulturalne i edukacyjne oraz tworzą platformy do komunikacji i networkingu dla studentów z różnych krajów. Wspierają także naukę języków oraz twórczo angażują się w akcje proponowane przez Narodową Agencję Programu i Komisję Europejską, w tym Dni Erasmusa (Erasmus Days). Nie zapominają również o pracownikach – zarówno o kadrze dydaktycznej i administracyjnej uczestniczącej w mobilnościach, jak i o tych osobach, które pracują w biurach współpracy międzynarodowej. Celem tych działań jest podnoszenie kompetencji pracowników uczelni, szczególnie osób bezpośrednio obsługujących mobilności i będących na „pierwszej linii" kontaktu ze studentami czy wykładowcami z zagranicy.

6 Na potrzeby niniejszej publikacji wszystkie wypowiedzi zostały zredagowane pod kątem językowym i dostosowane do standardów języka literackiego w celu wyeliminowania wtrąceń, dygresji, urwanych wątków czy potocznego języka, oraz – jeśli to było konieczne – skrócone w taki sposób, aby przedstawić jasno sedno wypowiedzi respondentów.

Wyższa Szkoła Ekologii i Zarządzania w Warszawie kładzie nacisk na wyposażenie osób wyjeżdżających w wiedzę na temat kultury i historii krajów partnerskich, dzięki czemu są one dobrze przygotowane do pobytu za granicą. W październiku 2020 roku z okazji Dni Erasmusa na tej uczelni zorganizowano szeroką akcję w mediach społecznościowych, publikując zdjęcia wykonane przez uczestników wymiany w ramach programu (zarówno tych, którzy wyjechali za granicę, jak i tych, którzy przyjechali do WSEiZ z zagranicy)[7].

Uniwersytet Zielonogórski angażuje studentów z uczelni partnerskich do udziału w licznych wydarzeniach artystycznych organizowanych przez Pracownie Projektowe Instytutu Sztuk Wizualnych oraz Instytut Muzyki, co ma istotny wymiar integracyjny. Osoby przebywające w Zielonej Górze na wymianie mają możliwość – podobnie jak inni studenci uniwersytetu – zaprezentowania własnych dokonań artystycznych w galeriach uczelnianych oraz podczas wystaw na koniec roku akademickiego. Tego rodzaju działania odbywają się także na **Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku**, gdzie na zakończenie semestru organizowane są wystawy prezentujące dzieła studentów. To dobra praktyka wpisująca się w zasadę równego traktowania, jedną z podstawowych reguł zawartych w Karcie Erasmusa dla szkolnictwa wyższego[8].

Uniwersytet Warszawski, uczelnia organizująca najwięcej mobilności studenckich w ramach programu Erasmus+, angażuje się również w liczne przedsięwzięcia dotyczące studentów z zagranicy. Jednym z ciekawych przykładów był projekt partnerstwa strategicznego pn. „Framework for Erasmus+ Staff Competencies", koordynowany przez Uniwersytet w Marburgu, realizowany z udziałem uczelni z Belgii, Łotwy i Holandii. Jego celem było określenie, które kompetencje są kluczowe dla pracowników zajmujących się obsługą mobilności studentów oraz sformułowanie rekomendacji dotyczących rozwijania pożądanych umiejętności (m.in. w zakresie komunikacji międzykulturowej). W 2020 roku w ramach projektu wypracowano materiały i narzędzia umożliwiające diagnozę kompetencji pracowników zajmujących się mobilnością oraz przeprowadzono cykl warsztatów i szkoleń online w tym zakresie.

Politechnika Łódzka organizuje spotkania z cyklu Erasmus Café, podczas których w nieformalnej atmosferze, przy kawie i ciastku, polscy studenci mogą wymieniać się doświadczeniami związanymi z wyjazdem zagranicznym, a obcokrajowcy – z pobytem w Polsce. Uczelnia wdrożyła także program „Mentor", koordynowany przez Erasmus Student Network (ESN – EYE), organizację studencką działającą na politechnice. Uczelnia motywuje poszczególne wydziały do uczestnictwa w mobilnościach, przyznając najaktywniejszym

7 Więcej informacji: bit.ly/3JTOnF9.

8 Więcej informacji: bit.ly/3BPDVfd.

statuetki – Lidera Mobilności. Program „Mentor" działa również na **Uniwersytecie Łódzkim**, gdzie co roku do opieki nad studentami z zagranicy zgłasza się ok. 100 osób.

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie, która od 2017 roku zanotowała trzykrotny wzrost liczby studentów oraz kadry akademickiej biorących udział w mobilnościach, do zagadnienia związanego z integracją i wielokulturowością podeszła w sposób planowy. Najważniejszym działaniem, które wpisuje się w cele strategii rozwoju uczelni na lata 2019–2023 w zakresie internacjonalizacji, jest realizacja projektu „International Students' Action for Adapting Cross-Cultural Activities" w ramach Partnerstw strategicznych. Założenia tego przedsięwzięcia zostały oparte na wcześniejszych doświadczeniach lubelskiej placówki oraz uczelni partnerskich w zakresie organizacji mobilności kadry akademickiej i studentów. Co istotne, w opracowaniu projektu uczestniczyli nie tylko pracownicy i kadra dydaktyczna WSEiI, ale też studenci. Rezultaty badania potrzeb i oczekiwań wszystkich grup zaangażowanych w proces umiędzynarodowienia uczelni (studentów krajowych, zagranicznych, kadry zarządzającej, akademickiej i administracyjnej) są opracowane w formie przewodników oraz infografik. Ich celem jest wzmocnienie organizacyjne szkół wyższych w zakresie planowania działań związanych z internacjonalizacją[9].

Wśród wydarzeń, które z jednej strony przyczyniają się do promocji mobilności edukacyjnych, a z drugiej dają możliwość komunikacji międzykulturowej, warto wymienić Erasmus+ Information Day oraz Erasmus+ Partner Days, organizowane przez **Akademię Górniczo-Hutniczą w Krakowie**. Wydarzenia te cieszą się dużym zainteresowaniem wśród uczelni partnerskich – w dwóch zrealizowanych dotychczas edycjach wzięło udział blisko 80 uczestników – reprezentantów 27 uczelni z 16 krajów, w tym: Albanii, Armenii, Bośni i Hercegowiny, Chile, Chin, Dominikany, Gruzji, Indonezji, Japonii, Kazachstanu, Nepalu, Rosji, Ukrainy, Stanów Zjednoczonych, Uzbekistanu oraz Wietnamu[10].

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie cyklicznie organizuje Tygodnie Międzynarodowe (*International Weeks*). Są to wydarzenia otwarte – uczestniczą w nich nie tylko przedstawiciele społeczności uczelni oraz instytucji partnerskich, ale również uczniowie krakowskich szkół średnich. Na uwagę zasługują motywy przewodnie tych wydarzeń, które odnoszą się zarówno do wyzwań związanych z komunikacją wielokulturową, jak i ważnych zagadnień współczesnego świata. W roku 2019 pojawiły się takie tematy, jak: „Social Responsibility of the University" (Społeczna odpowiedzialność uczelni), „Intercultural Differences and Communication Challenges" (Różnice międzykulturowe i wyzwania komunikacyjne); w 2018 roku: „Hybrid Value Chains – Business/Academic Environment/NGOs" (Hybrydowe

9 isaac.wsei.eu.

10 dwz.agh.edu.pl.

Łańcuchy Wartości – biznes, akademia, środowisko, organizacje pozarządowe) oraz „Cross-Continental Cooperation" (Współpraca Międzykontynentalna); natomiast w roku 2017: „Good Ideas for Worse Times – a Turning Point in Mobility" (Dobre pomysły na gorsze czasy – punkt zwrotny mobilności).

W wielu uczelniach organizowane są dni krajów oraz dni kultur. Przykładem jest **Gdański Uniwersytet Medyczny**, który tego typu spotkania realizuje cyklicznie (np. Dzień Kultury Arabskiej, Dzień irlandzki, hiszpański, niemiecki, indyjski, skandynawski). Celem tego typu wydarzeń jest przybliżenie kultury innych krajów studentom, ale biorą w nich udział również pracownicy uczelni. Prelegentami są studenci Erasmus+ z danego kraju, którzy opowiadają o swojej ojczyźnie. Kolejną z licznych inicjatyw Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, wpisujących się w tematykę komunikacji międzykulturowej, jest kampania edukacyjno-promocyjna „Kultura szacunku", prowadzona równolegle w języku polskim i angielskim, dzięki czemu mogą się w nią włączyć oprócz polskich studentów również obcokrajowcy, w tym uczestnicy wymian w ramach programu Erasmus+[11].

> *Nie tylko brak znajomości języka jest sporym wyzwaniem na początku drogi zagranicznego studenta w nowym kraju. Istotną przeszkodę stanowią także różnice kulturowe oraz trudności w zrozumieniu podstawowych aspektów funkcjonowania uczelni przyjmującej.*
>
> Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu

Uczelnie aktywne w programie Erasmus+, prowadzące programy studiów w językach obcych, inwestują w podnoszenie kompetencji językowych swoich pracowników (o czym więcej

11 kulturaszacunku.gumed.edu.pl.

w dalszej części publikacji). To ważny komponent wzmacniający komunikację międzykulturową. Niektóre szkoły wyższe podobne wsparcie oferują studentom przyjeżdżającym do Polski w ramach programu: czasem są to lektoraty języka polskiego (np. na **Politechnice Częstochowskiej** warsztaty języka polskiego „Łamańce językowe" i „Na wesoło"), innym razem kursy językowe z elementami wiedzy o Polsce. Dobrym przykładem są cykliczne, trzytygodniowe zajęcia „Nie taki polski straszny...", organizowane przez **Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Nysie**. W ich trakcie wykorzystywany jest podręcznik opracowany specjalnie na potrzeby uczelni, zawierający informacje o regionie i o samej placówce. Na uczestników kursu czekają również zajęcia praktyczne, warsztaty i wycieczki.

Na **Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym w Szczecinie** Dzień Erasmusa to okazja do realizowania „targów mobilności" (we współpracy ze Studium Języków Obcych). Studenci odwiedzają targi pod opieką lektora w ramach grup językowych. Do dyspozycji mają stoiska informacyjne oraz salę, w której odbywają się krótkie prelekcje i prezentacje. Grupą docelową są studenci wydziałów w mniejszym stopniu korzystających z wyjazdów w ramach Erasmus+. Z jednej strony jest to zatem użyteczne narzędzie wewnętrznej promocji programu na uczelni, a z drugiej – ciekawy instrument wzmacniania kompetencji międzykulturowych.

Uczelnie rozbudowują również zasoby (m.in. biblioteczne) dotyczące wielokulturowości. W **Szkole Głównej Handlowej** działa biblioteczka #SGH4U, prowadzona przez Centrum Współpracy Międzynarodowej, w której zbiorach znajdują się publikacje na temat różnic kulturowych i metod kształcenia grup wielokulturowych. Znaleźć w niej można też poradniki dla studentów, np. *Pre-arrival Guide for Exchange Students* – zbiór wskazówek dla studentów zagranicznych przed przyjazdem do Polski.

> *Nasze działanie to także realizacja strategii uczelni, wskazującej mobilność jako element niezbędny do osiągnięcia przez instytucję satysfakcjonującego poziomu umiędzynarodowienia, który będzie wspomagał jej modernizację.*
>
> Akademia Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi

Promocja i upowszechnianie rezultatów Erasmus+

Właściwie wszystkie przedstawione dobre praktyki przyczyniają się do **rozpowszechniania rezultatów programu, jego promocji, a także zwiększenia widoczności uczelni, nie tylko w kraju, ale i za granicą**. W tej części przedstawiamy przykłady działań bezpośrednio związanych z upowszechnianiem rezultatów inicjatyw realizowanych w ramach Erasmus+ i/lub nakierowanych na zwiększenie udziału studentów danej uczelni w programie. Warto

zauważyć, że wiele instytucji aktywnie angażuje w te zadania samych studentów – uczestników mobilności, którzy dzięki temu stają się ambasadorami programu. Biorą udział w spotkaniach na temat Erasmusa, tworzą treści do mediów studenckich, publikują materiały w mediach społecznościowych i na stronach internetowych. Elementem popularyzacji są także konkursy, nierzadko o charakterze międzynarodowym oraz projekty artystyczne i inicjatywy sportowe.

Uczelnie nagłaśniają rezultaty programu w mediach działających w tych instytucjach. Dobrym przykładem jest Radio Fraszka prowadzone przez studentów **Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach**. Tworzą oni audycje o tematyce kulturalnej, sportowej, muzycznej i publicystycznej, a misją rozgłośni jest jednoczenie studentów ze wszystkich kieleckich uczelni. Na antenie regularnie pojawiają się informacje związane z programem Erasmus+, a do studia zapraszani są także goście z uczelni partnerskich[12]. Materiały promowane są ponadto na radiowym profilu na Facebooku. Uczestnicy mobilności Erasmus+ są zapraszani także do Radia MORS UG, prowadzonego przez studentów **Uniwersytetu Gdańskiego** i Radia Pałacc, którym zajmują się studenci warszawskiego **Collegium Civitas**. Z kolei **Akademia Leona Koźmińskiego** w Warszawie nawiązała współpracę z radiową Czwórką (Polskie Radio Czwórka), dzięki czemu jej studenci pojawiają się regularnie na antenie, opowiadając o mobilnościach Erasmus+. **Uniwersytet Jana Kochanowskiego** popularyzuje projekty w mediach studenckich, takich jak Radio eM Kielce. Jeden z dziennikarzy tej rozgłośni zdobył główną nagrodę w ogólnopolskim konkursie „EDUinspiracje – Media" w kategorii „Materiał dźwiękowy" za audycję na temat wolontariatu studenckiego na kieleckiej uczelni.

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie organizuje doroczny konkurs dla studentów na najlepszą „historię sukcesu", dotyczącą udziału w mobilnościach w ramach programu Erasmus+. Studenci **Uniwersytetu Wrocławskiego** mogą wziąć udział w konkursie fotograficznym na temat wspomnień z pobytu na stypendium w ramach programu. W Erasmus Student Network przy **Szkole Głównej Handlowej** w Warszawie narodził się konkurs fotograficzny „Discover Europe"[13], który już od wielu lat ma zasięg ogólnoeuropejski. Prace zwycięzców można podziwiać w wydawanych corocznie kalendarzach Erasmusa. **Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego** w Poznaniu z okazji 20-lecia programu na uczelni zorganizowała konkurs na esej „Erasmus – przepis na udane studia" oraz konkurs fotograficzny „Erasmus+ moja historia". **Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy** promuje cykliczny konkurs „Erasmus+ Travellers Competition". Na **Uniwersytecie Łódzkim** przeprowadzono dwie edycje konkursu „Pocztówka z Erasmusa", który miał na celu promocję wyjazdów za pośrednictwem zdjęć i krótkich opisów od uczestników wymiany.

12 bit.ly/3vuwetP.

13 esnsgh.pl/projekty/discover-europe.

Studenci **Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie**, którzy zrealizowali stypendium w ramach programu Erasmus+, spisują swoje relacje i publikują je w czasopiśmie „Kurier UEK". Historie uczestników programu Erasmus+ z **Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku** zostały z kolei zaprezentowane w podcaście „Architektura i biznes". W czasopismach wydawanych przez **Wyższą Szkołę Policji w Szczytnie** opublikowano artykuły bezpośrednio odnoszące się do Erasmusa, w tym obszerny tekst z okazji 10-lecia udziału uczelni w programie w ogólnopolskim „Kwartalniku Kadry Kierowniczej. Policja" (nr 2/2019).

Studentki **Uniwersytetu Gdańskiego** uczestniczące w programie Erasmus+ utworzyły bloga „Efekt kontrastu"[14], zawierającego m.in. sekcje „Ludzie Erasmusa" oraz „Życie na Erasmusie", a **Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach** uruchomił w 2020 roku kanał YouTube „Erasmus Kielce UJK", propagujący program.

Ambasadorzy Erasmusa to cykliczna akcja promocyjna **Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego** w Szczecinie – relacje studentów zamieszczane są na profilu facebookowym „Erasmus+ ZUT w Szczecinie". Uniwersytet Łódzki publikuje na Facebooku serię „Mój Erasmus", zawierającą relacje studentów z wymiany. Z kolei Biuro Erasmusa działające w **Akademii Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte w Gdyni** stworzyło facebookowy cykl „Z życia Erasmusa", na którym publikowane są wywiady z uczestnikami wyjazdów, przydatne informacje i podpowiedzi – wszystko w krótkiej formie i z humorem.

Również **Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu** używa mediów społecznościowych jako narzędzi komunikacji z młodzieżą i promocji programu (profile: @ErasmusAWFWroclaw, @awf.wroc). Podobnie działa **Politechnika Poznańska**, dla której Facebook jest sposobem na dotarcie z informacją o organizowanych wydarzeniach (np. Erasmus Days) do społeczności studenckiej. Media społecznościowe stały się głównym środkiem komunikacji na **Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach** podczas pandemii, która wymusiła odejście od standardowych form kontaktu ze studentami chętnymi do wyjazdu za granicę. Krótkie filmy nagrane przez studentów, absolwentów oraz praktykantów, a także prorektora ds. edukacji i współpracy międzynarodowej oraz nauczycieli akademickich zostały udostępnione na fanpage'u prowadzonym przez Biuro Współpracy Międzynarodowej.

„University Diversity" to akcja realizowana na **Uniwersytecie Łódzkim**. W jej ramach studenci wzięli udział w sesjach zdjęciowych promujących otwartość, różnorodność i umiędzynarodowienie. W trzeciej edycji plakaty propagujące mobilności przedstawiały polskich i zagranicznych studentów Erasmus+.

14 efektkontrastu.pl.

Krótkie materiały wideo (w tym wywiady ze studentami) wykorzystuje w działaniach promocyjnych programu Erasmus+ wiele uczelni m.in. **Akademia Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu**, **Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie**, **Uniwersytet Zielonogórski**, **Uniwersytet Jana Kochanowskiego**, **Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte**, **Collegium Civitas** oraz **Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu** i **Uniwersytet Wrocławski**.

Sport również może pomagać w nagłośnieniu uczestnictwa uczelni w programie. Wrocławska **Akademia Wychowania Fizycznego** cyklicznie bierze udział w Biegu Erasmusa, z kolei **Konsorcjum Uczelni Mundurowych KONSMUND** angażuje studentów przebywających na wymianie do udziału w zawodach z cyklu Warszawskiej Triady Biegowej, upamiętniających rocznice ważnych wydarzeń – to nie tylko ciekawa forma promocji, ale i niebanalne lekcje historii.

Akademia Sztuki w Szczecinie wydaje informator dla zagranicznych studentów w formie notesu-planera *Erasmus student guide*, opracowanego przez absolwentkę uczelni, która uczestniczyła w trzech mobilnościach erasmusowych. Studenci po zakończeniu mobilności piszą ponadto krótkie impresje, które zamieszczane są na stronie internetowej uczelni[15]. Niezwykle ciekawym przykładem nagłośnienia działań prowadzonych na Akademii jest wymiana z Izraelem, która zaowocowała realizacją filmu *Kadish* – poprzez sztukę studenci oddali hołd Żydom pochowanym na zniszczonym podczas wojny cmentarzu w Dąbiu. O filmie informowało Radio Szczecin w 2020 roku w obszernym materiale (*Niezwykły performance ku pamięci pochowanych w Dąbiu Żydów*). Podobnie na **Uniwersytecie Wrocławskim** do rozpowszechniania informacji na temat programu Erasmus+ wykorzystywana jest sztuka. Najbardziej widocznym tego przejawem promującym umiędzynarodowienie w społeczności akademickiej jest International Students Drums and more Orchestra – to zespół składający się ze studentów zagranicznych i polskich, występujący zarówno na terenie uczelni, jak i poza jej murami, np. podczas wydarzeń organizowanych przez miasto.

Zaangażowanie pracowników w realizację programu Erasmus+ na uczelni przyczynia się z kolei do dostrzeżenia ich osiągnięć na szerszym forum. Jako przykład może posłużyć nagroda Rising Star – Wschodząca Gwiazda Internacjonalizacji 2018, którą otrzymała przedstawicielka **Politechniki Poznańskiej**.

Interesującą formą promocji programu jest udostępnienie na uczelniach przestrzeni, w których prezentowane są prace powstałe w wyniku realizacji programu studiów. Ma to miejsce głównie w szkołach artystycznych i związane jest z promowaniem programu za pomocą sztuki. **Akademia Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu** w każdym semestrze

15 akademiasztuki.eu/Product/students-impressions.

organizuje wystawę na temat programu Erasmus+, adresowaną do studentów przyjeżdżających do Polski. Wystawa jest ważnym wydarzeniem dla społeczności artystycznej, w tym dla samych studentów, którzy dzięki niej mogą zaprezentować szerszej publiczności rezultaty swojej pracy. Z kolei na **Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi** powstała „Galeria-Strefa Erasmusa", której celem jest propagowanie efektów działań uczestników programu. Bazowała ona na semestralnych wystawach prac studentów, które organizowały poszczególne pracownie danych specjalizacji wydziałowych. Impulsem do nowego typu działania była wystawa „5 stron świata" zorganizowana z okazji obchodów 25-lecia Erasmusa. Oprócz udostępnienia przestrzeni uczelnia zapewnia wsparcie organizacyjne i finansowe na druk materiałów oraz promocję projektu. Od momentu powołania galerii (w 2013 roku) do 2021 roku zrealizowano 36 wystaw. Przestrzeń ta stała się miejscem spotkań, a zaangażowanie się w przygotowanie wystaw jest dla studentów okazją do nabywania nowych kompetencji w zakresie działania projektowego (planowanie, wdrożenie, promocja itp.).

> *Zmieniliśmy się jako społeczność. Nabyliśmy nowe kompetencje, dzięki którym interakcja z przyjeżdżającymi uczestnikami projektów międzynarodowych jest czymś naturalnym. Program Erasmus+ otworzył wszystkie drzwi uczelni, dotarł do każdego jej pionu (dydaktycznego, administracyjnego, gospodarczego, technicznego) i objął wszystkich swym zasięgiem.*
>
> Akademia Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi

Rozwiązania dla studentów zagranicznych

Do propagowania programu, ale i promocji samej uczelni przyczyniają się także dobre praktyki w zakresie **rozwiązań adresowanych do obcokrajowców biorących udział w programie Erasmus+**. Nierzadko oddziałują one na całą instytucję, wpływając na podniesienie jakości pracy i poziomu obsługi gości zagranicznych. Program w pewnym zakresie wymusza zmianę w sposobie współpracy ze studentami, nie tylko korzystającymi ze środków Erasmus+, ale również z innych źródeł finansowania. Na uczelniach powstały specjalne komórki zajmujące się obsługą studentów zagranicznych.

Na **Politechnice Częstochowskiej** jedną z głównych korzyści udziału w programie Erasmus+, obok budowania międzynarodowej marki edukacyjnej oraz wsparcia sieci kontaktów studenckich, było powstanie centrum obsługi studentów przybywających do Polski (Biuro Studentów Zagranicznych). Na **Politechnice Łódzkiej** do najważniejszych dobrych praktyk wypracowanych w trakcie realizacji programu Erasmus na przestrzeni lat (obok tzw. Mobility Week, spotkań w ramach Erasmus+

Café i programu „Mentor") zalicza się powstanie specjalnego biura – Student Assistance Office – pomagającego studentom z zagranicznych wymian, z którym współpracują polscy studenci i praktykanci finansowani z programu Erasmus+. Na uczelniach, które wzięły udział w ankiecie, takie nowopowstałe komórki uczelniane pozostają trwałym rezultatem udziału w programie. Niektórzy uczestnicy badania wspominali o wyznaczeniu dodatkowych miejsc spotkań dla potencjalnych uczestników programu Erasmus+, umożliwiających im nawiązywanie kontaktów, dzielenie się doświadczeniem czy udzielanie pomocy w przygotowaniu dokumentacji. Do takich przestrzeni należy np. Erasmus Spot w **Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu**. Miejsca te mają przede wszystkim ułatwić wsparcie studentów zagranicznych w załatwianiu formalności na uczelni i w adaptacji w nowym środowisku.

Część szkół wyższych podejmuje szereg inicjatyw służących udoskonaleniu pracy, np. Dział Współpracy Międzynarodowej **Politechniki Poznańskiej** prowadzi co roku badania wśród studentów zagranicznych, pozwalające na zaprojektowanie działań skrojonych na potrzeby cudzoziemców studiujących na uczelni – zarówno w ramach programów wymian, jak i realizacji pełnego cyklu edukacyjnego. Wyniki badania omawiane są wewnętrznie, ale także przedstawiane na Polsko-Niemieckim Kolokwium, organizowanym we współpracy z DAAD (Deutscher Akademischer Austauschdienst – Niemiecka Centrala Wymiany Akademickiej), poświęconym tematom związanym z podnoszeniem jakości obsługi studentów zagranicznych. Z kolei z inicjatywy Biura Erasmus+, działającego na **Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie**, powstał bardzo ciekawy, ilustrowany materiał na temat tego, jak cudzoziemcy postrzegają Warszawę oraz studia na ASP, czym jest dla nich wymiana i jak radzą sobie w sytuacji pandemii. Bazował on na wywiadach przeprowadzonych przez pracowników biura ze studentami ze szkół partnerskich odbywającymi studia w ramach programów wymiany[16].

Stworzenie samych trwałych struktur to nie wszystko. Na wielu uczelniach wprowadzone zostały zmiany organizacyjne, by kadry były lepiej przygotowane do obsługi studiujących cudzoziemców. Zmiany dotyczyły m.in. dostosowania procedur instytucji, tłumaczenia wewnętrznych dokumentów, a nawet – jak w przypadku **Uniwersytetu Szczecińskiego** – wdrożenia zakupionego oprogramowania do obsługi mobilności, pozwalającego na sprawne zarządzanie kwestiami formalnymi dotyczącymi przyjeżdżających i wyjeżdżających uczestników programu Erasmus+ poprzez m.in. ograniczenie liczby dokumentów papierowych i e-maili przesyłanych między jednostkami uczelni. Uniwersytet dodatkowo nadał specjalne pełnomocnictwa koordynatorom ds. wymiany międzynarodowej. Z racji rosnącej z biegiem lat ilości obowiązków i coraz większego zakresu odpowiedzialności, rola koordynatora została usankcjonowania zarządzeniem rektora, w którym podkreślono niezależność tej funkcji od dziekanów wydziałów.

16 erasmus.asp.waw.pl/2021/05/06/1511.

Ważne są też umiejętności językowe kadry obsługującej zagranicznych studentów. **Gdański Uniwersytet Medyczny** od 2014 roku wciela w życie kompleksowy plan szkoleń językowych dla pracowników mających na co dzień kontakt z obcokrajowcami (w tym dla osób zajmujących się obsługą portierni, akademików, sekretariatów). Wprowadzone kształcenie modułowe realizowane jest od poziomu podstawowego po zaawansowany. W czasie pandemii, ze względu na realizację kursów w formie zdalnej, możliwości podnoszenia kompetencji językowych zwiększyły się – szkolenia online były łatwiejsze do zorganizowania niż stacjonarne i mogła z nich skorzystać większa liczba chętnych. Pracownicy uczelni mieli także możliwość uczestniczenia w zajęciach na temat wrażliwości kulturowej. Organizowane były ponadto wspólne szkolenia dla pracowników, którzy zajmują się współpracą ze studentami zagranicznymi – w ten sposób mogli się oni wymieniać doświadczeniami, informacjami i wyjaśniać ewentualne wątpliwości.

Z kolei w **Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku** realizacja programu Erasmus+ była inspiracją do pozyskania dofinansowania z innych źródeł, wykorzystanego do podniesienia kompetencji kadry akademickiej i potencjału instytucji w przyjmowaniu osób z zagranicy. Dzięki tym środkom zorganizowano kursy języka angielskiego dla pracowników uczelni i wprowadzono rozwiązania ułatwiające komunikację z cudzoziemcami. Udało się m.in.: rozbudować system informatyczny do obsługi studentów i pracowników o moduły związane z wymianą zagraniczną, opracować poradnik dla studentów zagranicznych, przygotować nową anglojęzyczną stronę internetową (umożliwiającą odbycie wirtualnego spaceru po uczelni), wprowadzić dwujęzyczną identyfikację wizualną Akademii, przetłumaczyć informacje kierowane do studentów zagranicznych oraz akty prawne uczelni na język angielski, a także przeprowadzić szkolenia z zakresu komunikacji międzykulturowej.

> *Współpracujemy i rozwijamy się, dzielimy się swoją wiedzą oraz doświadczeniami. To tu intensyfikujemy integrację całej społeczności akademickiej, uczymy się tolerancji, rozwijamy kompetencje językowe.*
>
> Akademia Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi

W wiele działań uczelni, mających na celu zarówno popularyzację udziału w programie Erasmus+, jak i usprawnienie obsługi przyjeżdżających na studia cudzoziemców, angażowani są studenci. Ich pomoc obejmuje m.in.:

- upowszechnianie relacji z wyjazdów na stronie internetowej uczelni;
- publikację raportów oraz relacji z wyjazdów w mediach społecznościowych;
- udział w opracowywaniu materiałów informacyjno-promocyjnych wykorzystywanych podczas uczelnianych targów mobilności i spotkań informacyjnych z kandydatami

do wyjazdów, współtworzenie broszur informacyjnych o możliwościach studiowania na danej uczelni;
- udział w akcjach informacyjno-promocyjnych organizowanych w ramach targów mobilności, pełnienie dyżurów na stoiskach informacyjnych, spotkania z kandydatami do wyjazdów;
- uczestnictwo w audycjach radiowych i programach telewizyjnych poświęconych programowi Erasmus+;
- przygotowywanie artykułów prasowych dotyczących programu;
- udzielanie pomocy studentom zagranicznym (np. w ramach programu „Buddy");
- prowadzenie prezentacji w partnerskich instytucjach edukacyjnych (np. w szkołach, przedszkolach);
- promowanie różnych kierunków wymiany studenckiej;
- przygotowywanie filmów lub podcastów dotyczących programu i jego wpływu na uczestników, a także ułatwiających studentom zagranicznym odnalezienie się w nowej rzeczywistości;
- udział w wydarzeniach promujących program (np. Erasmus Days 2020);
- udział w konkursach dla studentów uczestniczących w wymianie Erasmus+ (filmowych, fotograficznych);
- przygotowywanie przewodników (informatorów) dla przyjeżdżających z zagranicy studentów, zawierających m.in. opis doświadczeń byłych uczestników mobilności;
- opracowywanie przewodników dla polskich studentów planujących wyjazd na zagraniczną uczelnię (publikacje te są wiarygodnym źródłem informacji, pomagającym w podjęciu decyzji o wyborze placówki partnerskiej).

Na trwałe w struktury uczelni wpisała się nieformalna sieć „buddies", czyli opiekunów studentów zagranicznych. Działa ona pod różnymi nazwami: w **Wyższej Szkole Ekologii i Zarządzania** oraz w **Collegium Civitas** w Warszawie jest to „Program Buddy", w **Uniwersytecie Ekonomicznym** w Katowicach „Mentor Zagranicznych Studentów", w **Uniwersytecie Jana Kochanowskiego** w Kielcach – „Study Buddy", w **Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku** – „Erasmus Buddy". Dzięki tego typu inicjatywom polscy studenci opiekujący się kolegami i koleżankami z uczelni partnerskich, przyjeżdżającymi w ramach programu Erasmus+, mają także możliwość nawiązania znajomości, które mogą w przyszłości wykorzystać podczas własnego pobytu za granicą. Przedstawiciele **Wyższej Szkoły Ekologii i Zarządzania w Warszawie** podkreślają, że program „Buddy" i zaangażowanie lokalnych studentów to jedna z głównych dobrych praktyk wynikających z realizacji działań w ramach programu Erasmus+. Dzięki uruchomieniu tej inicjatywy każdy przyjeżdżający student ma swojego opiekuna, co ułatwia mu aklimatyzację w nowym środowisku i organizację życia w Warszawie. Z kolei uczestniczący w programie polscy studenci mają okazję

poznać zasady programu Erasmus+, doskonalić umiejętności językowe, a także zgłębić kulturę i obyczaje innych krajów.

Na zalety tej inicjatywy wskazuje wiele uczelni. Przedstawiciele **Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu** podkreślają, że korzyści odnoszą zarówno polscy, jak i zagraniczni studenci. Polacy podnoszą swoje kompetencje językowe, co w wymiarze praktycznym przekłada się na lepsze oceny z lektoratów oraz dodatkowe punkty przy ubieganiu się o wyjazd stypendialny. Goście z zagranicy czują się pewniej i bezpieczniej, ponieważ ich opiekunowie pomagają im w najróżniejszych sytuacjach życiowych związanych z pobytem w Polsce, co z kolei sprzyja zarówno uczelnianej, jak i kulturowej integracji. Podobne opinie mają reprezentanci **Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu**, którzy podkreślają, że program „Buddy" jest cenny, ponieważ życie w nowym kraju, w tym obcym kulturowo środowisku, to jedno z największych wyzwań stojących przed zagranicznymi studentami po przyjeździe. Z tego względu uczelnia co roku organizuje nabór na opiekunów, rekrutowanych głównie spośród byłych uczestników projektów mobilności – czyli osób w pełni rozumiejących zasadność takiego wsparcia. Wspomagają oni przyjeżdżających studentów na wiele sposobów – m.in.: odbierają ich z lotniska lub dworca kolejowego, pomagają przy zakwaterowaniu w domu studenckim (wsparcie językowe), poruszaniu się po mieście (w tym uzyskaniu karty transportu publicznego), umawianiu wizyt u lekarza, a także rozwiązywaniu drobniejszych kwestii dnia codziennego. W przypadku poznańskiej AWF korzyścią dla angażującego się w pomoc studenta jest nie tylko możliwość szlifowania języków obcych (głównie angielskiego i hiszpańskiego) i nawiązania przyjaźni, ale także zdobycia punktów promujących podczas selekcji kandydatów na wymiany.

W program „Study Buddy", funkcjonujący na **Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach**, mogą się angażować wszyscy studenci posługujący się językiem obcym w stopniu komunikatywnym, przede wszystkim ubiegający się o stypendium w ramach Erasmus+. Aby zachęcić ich do pomocy studentom zagranicznym, na stronie internetowej uczelni opublikowano film promujący tę inicjatywę[17].

Program „Buddy" może być źródłem informacji oraz inspiracją do uczestnictwa w programie mobilności Erasmus+. W **Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku** *buddies* są włączani w spotkania i wycieczki organizowane przez Biuro Współpracy i Umiędzynarodowienia dla studentów zagranicznych.

Zaangażowanie studentów nie ogranicza się do nieformalnych sieci *buddies*. Zarówno w działania promujące program Erasmus+, jak i w aktywności związane z bezpośrednią obsługą osób przyjeżdżających z zagranicy włączają się organizacje studenckie. Dotyczy to samorządu uczelnianego, a także innych organizacji, w tym Erasmus Student Network (ESN) – sieci na rzecz integrowania i wspierania studentów uczestniczących w programie, prężnie działającej w całej Europie. Organizacje te przygotowują wydarzenia dla studentów zagranicznych i obejmują ich opieką mentorską. W **Akademii Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte w Gdyni** promowaniem programu Erasmus+ zajmuje się prężnie działający samorząd studencki, używając różnorodnych kanałów komunikacji (np. filmów). Z kolei **Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie** angażuje ESN do popularyzacji programu poprzez organizowanie spotkań pod nazwą „RE-Erasmus". Odbywają się one kilka razy w semestrze. Biorą w nich udział uczestnicy mobilności, którzy dzielą się swoim doświadczeniem oraz udzielają informacji na temat pobytu na stypendium. Ponadto ESN wraz z Biurem Programów Zagranicznych dwa razy w każdym semestrze organizuje spotkanie ze społecznością akademicką dla studentów obcokrajowców przyjeżdżających w ramach wymiany. Jest to okazja zarówno do prezentacji kultury krajów ich pochodzenia, jak i do promocji programu mobilności Erasmus+[18].

W **Szkole Głównej Handlowej w Warszawie** został wyznaczony specjalny opiekun – pracownik Centrum Współpracy Międzynarodowej – do współdziałania z Erasmus Student Network. Centrum wspiera finansowo ze środków przeznaczonych na organizację mobilności niektóre projekty ESN. Dotyczy to w szczególności działań związanych z udzielaniem pomocy przyjeżdżającym obcokrajowcom oraz promujących program Erasmus+ wśród studentów uczelni. ESN organizuje wycieczki do różnych miast w Polsce, a nawet do stolic niektórych sąsiednich państw. ESN wraz z Centrum bierze udział w organizowaniu

17 erasmus.ujk.edu.pl/erasmus-dla-studentow/study-buddy.

18 uek.esn.pl/re-erasmus.

tzw. tygodnia powitalnego, którego częścią są inicjatywy integracyjne – gry miejskie, wizyty w instytucjach kultury, karaoke. Studenci angażowani są także w działania społeczne w ramach projektu „Social Erasmus", umożliwiające wyjście poza środowisko akademickie, a także zdobycie dodatkowych punktów za działalność społeczną w uczelniach macierzystych.

Na **Politechnice Częstochowskiej** wsparciem przyjeżdżających studentów i propagowaniem informacji o programie Erasmus+ zajmuje się Klub Studencki Filutek. Współpracuje on z powołanym w 2015 roku na uczelni Biurem Studentów Zagranicznych, działając zarówno na rzecz uczestników wymiany akademickiej, jak i osób korzystających pełnego toku studiów. Klub zajmuje się m.in.: przygotowaniem wydarzeń na początek pobytu w Polsce (*welcome days*) i zestawów powitalnych (*welcome pack*), organizacją warsztatów języka polskiego i cotygodniowych spotkań w klubie studenckim czy okazjonalnych wieczorów tematycznych (np. koncertu bożonarodzeniowego). Członkowie klubu przygotowali także kurs językowy na platformie e-learningowej, prowadzą na Facebooku grupy dla każdego nowego semestru i opracowali publikację – przewodnik dla uczestników programu Erasmus+.

Gdański Uniwersytet Medyczny przy okazji Dni Erasmusa+ współpracuje z członkami Międzynarodowego Stowarzyszenia Studentów Medycyny IFMSA Poland. Przy ich wsparciu upowszechniane są informacje o programie, zasadach udziału, możliwościach i korzyściach z mobilności oraz finansowaniu. Ponadto uczelnia zapoczątkowała w 2020 roku realizację tzw. Dnia Mobilności, będącego okazją do spotkań z ludźmi, dla których zagraniczny wyjazd był początkiem kariery naukowej, źródłem nowych kontaktów lub po prostu przygodą. Podczas tego wydarzenia swoje stoisko informacyjne prowadzą organizacje studenckie zaangażowane w realizację mobilności[19].

Warto dodać, że na stałe w obraz działań wielu uczelni wpisały się tzw. dni lub tygodnie powitalne, których celem jest przekazanie zagranicznym studentom przydatnych informacji, pomagających im w odnalezieniu się w nowym kraju podczas mobilności (dotyczących m.in.: organizacji roku akademickiego, poruszania się po mieście, pomocy prawnej, zasad korzystania z biblioteki, ubezpieczenia i opieki zdrowotnej). Również i przy tych wydarzeniach uczelniane organizacje studenckie wykazują się aktywnością, począwszy od prezentacji swojej działalności po realizację sesji szkoleniowych lub warsztatów.

Ważnym elementem informacyjnym, promocyjnym i integracyjnym jest dla studentów Dzień Erasmusa. To wydarzenie ma na celu propagowanie programu oraz prezentację dostępnej

19 intrel.gumed.edu.pl/60067.html.

w jego ramach oferty (np. wyjazdów na praktyki czy studia). Na ogół tego typu spotkanie organizowane jest raz do roku, choć niektóre uczelnie urządzają je częściej (np. na **Gdańskim Uniwersytecie Medycznym** odbywa się dwa razy – raz jako osobne wydarzenie, a raz w ramach dni otwartych uczelni). W trakcie Dnia Erasmusa można się zapoznać z ofertą edukacyjną zagranicznych uczelni partnerskich, a w działania informacyjne włączani są studenci oraz absolwenci zagranicznych mobilności. Tak dzieje się np. na **Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach**[20], gdzie studenci przygotowują prezentacje na temat swoich mobilności, pobytu na uczelniach, studiowania, ale także życia w obcym kraju. W ten sposób osoby, które skorzystały z wyjazdów, czynnie uczestniczą w procesie rekrutacji kolejnych kandydatów.

> *Jesteśmy przekonani, że studenci, którzy zdecydowali się skorzystać z wyjazdu, są najlepszymi ambasadorami programu Erasmus+ wśród swoich kolegów i koleżanek. Dlatego też na spotkania dla studentów, mające na celu zapoznanie ich z możliwościami programu, zapraszaliśmy „ex-Erasmusów", by podzielili się swoimi historiami z wyjazdów i zarazili swoim entuzjazmem innych.*
>
> Politechnika Poznańska

Na **Politechnice Poznańskiej** od 2014 roku corocznie organizowanych jest wiele wydarzeń związanych z obchodami Erasmus Days, np. targi studentów przyjeżdżających w ramach wymiany, stoisko Erasmus Student Network i Działu Współpracy Międzynarodowej, prezentacja koordynatora uczelnianego na temat możliwości wyjazdowych. Ponadto studenci wracający z mobilności Erasmus+ dzielą się swoimi wrażeniami i doświadczeniami z pobytu za granicą.

W latach 2014–2016 **Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie** organizował Tydzień Międzynarodowy promujący działania o charakterze mobilnościowym, zwłaszcza te w ramach programu Erasmus+. Towarzyszyły mu zajęcia adresowane do polskich studentów, prowadzone przez wykładowców z uczelni zagranicznych. Były to wydarzenia o szerokim zasięgu, gdyż ich celem było pozyskanie jak największej liczby chętnych do udziału w programie (szczególną popularnością cieszyły się wśród krakowskich licealistów ostatnich klas szkolnych). Z kolei **Politechnika Łódzka** od lat organizuje wydarzenia promocyjne, w tym spotkania informacyjne, warsztaty oraz tzw. Mobility Week (podczas pandemii w okrojonej formie jako Mobility Day). W trakcie tego wydarzenia prowadzone są warsztaty na temat zasad wyjazdów na studia i na praktyki, organizowane są (we współpracy ze stowarzyszeniem studenckim ESN – EYE) gry, quizy czy konkursy na temat zasad programu.

20 bit.ly/3hquae7.

Na **Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi** cyklicznie organizowane są spotkania „Erasmus Story". Uwzględniają one zawsze część informacyjną dotyczącą uczestnictwa w programie oraz spotkania z powracającymi z mobilności studentami, podczas których opowiadają oni o m.in. instytucji przyjmującej czy rezultatach wyjazdu (nabytej wiedzy, umiejętnościach i kompetencjach). Co roku w listopadzie uczelnia organizuje także „Imieniny Erazma". W ramach tej imprezy odbywają się m.in.: spotkania z byłymi uczestnikami programu, wernisaże w galerii Strefa Erasmusa, a także specjalne wydarzenia (np. warsztaty artystyczne lub sesje gier planszowych w kilku językach). Informacje o programie udzielane są także podczas cyklu spotkań „Wieża Babel" poza uczelnią. Ich pierwotnym założeniem było podniesienie kompetencji językowych i interkulturalnych uczestników oraz integracja przyjeżdżających studentów zagranicznych. Z biegiem czasu spotkania zaczęły pełnić funkcję „tuby informacyjnej" na temat uczelni partnerskich, umożliwiając także bezpośrednie kontakty ze studentami zagranicznymi (co kandydatom do wyjazdów często ułatwiało rozwianie wątpliwości przed decyzją o uczestnictwie w programie).

> *Wykładowcy zauważyli, że oni także, podobnie jak studenci, korzystają z dobrodziejstw programu Erasmus+: szkoląc się lub prowadząc wykłady na uczelniach partnerskich.*
>
> Gdański Uniwersytet Medyczny

Wokół nauki i dydaktyki

Dla niektórych uczelni udział w projektach Erasmus+ stał się przyczynkiem i inspiracją do wypracowania **nowych programów studiów** (w tym programów podwójnego dyplomowania) i do **poszerzenia oferty** w językach obcych, co w konsekwencji umacnia zarówno komponent dydaktyczny uczelni, jak i jej pozycję na arenie międzynarodowej. Dzięki udziałowi w programie Erasmus+ w wielu uczelniach rozwinął się **obszar naukowo-badawczy**. Efektem wyjazdów kadry akademickiej i administracyjnej są m.in. konferencje, publikacje, partnerstwa i nowe inspiracje, co z kolei przekłada się na dynamiczny rozwój uczelni – umiędzynarodowienie dydaktyki oraz pracy naukowej. W tym zakresie również wypracowano setki dobrych praktyk dotyczących różnych obszarów tematycznych i form realizacji przedsięwzięć. Część z nich przedstawiamy w tym rozdziale.

> *Dzięki kontaktom i umowom bilateralnym podpisanym w ramach programu Erasmus+ pojawiło się wiele nowych uczelni chętnych do realizowania podwójnego dyplomowania. Program Erasmus+ odegrał zatem istotną rolę w rozwijaniu trendu podwójnego dyplomowania na naszej uczelni.*
>
> Politechnika Śląska

Na **Gdańskim Uniwersytecie Medycznym** program Erasmus+ (a wcześniej Socrates i Erasmus) był motorem napędowym oraz „polem treningowym" przed uruchomieniem pierwszego anglojęzycznego wydziału. Dzięki programowi w 2019 roku zainicjowany został także projekt umożliwiający uzyskanie wielu dyplomów (wielokrotne dyplomowanie – *multiple degree*) w dziedzinie farmacji (z udziałem uczelni partnerskich: Ghent University oraz Lille University). Dla **Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu** doświadczenie zdobyte w trakcie wymian zagranicznych stało się inspiracją do uruchomienia anglojęzycznych studiów Interdisciplinary Printmaking, a w roku 2018 – studiów magisterskich MFA in Visual Arts. Szkoła Doktorska **Uniwersytetu Szczecińskiego**, która istnieje od 2019 roku, stworzyła możliwość nauki w języku angielskim nie tylko z myślą o rekrutacji zagranicznych kandydatów na pełnowymiarowe studia, ale także po to, aby móc szerzej uczestniczyć w wymianie w programie Erasmus+.

W **Wyższej Szkole Logistyki z siedzibą w Poznaniu** realizowany jest projekt „Modern Logistic Learning" (MLL), w ramach którego pięć uczelni z Europy Środkowo-Wschodniej opracowało program kształcenia na studiach II stopnia, akredytowany przez Europejskie Towarzystwo Logistyczne (ELA). Połączenie kompetencji kilku uczelni i zunifikowanie programu zgodnie z najlepszymi praktykami wypracowanymi przez uznawany w Europie ośrodek certyfikacji w dziedzinie logistyki pozwoliło na stworzenie atrakcyjnego modelu kształcenia. Dzięki finansowaniu ze środków Erasmus+ program studiów oraz materiały dydaktyczne (podręczniki, kursy e-learningowe, prezentacje) są dostępne bez opłat na zasadzie licencji *Creative Commons*. Warto zaznaczyć, że projekt został wyróżniony przez Narodową Agencję Programu Erasmus+ jako dobra praktyka. Materiały dydaktyczne opracowane w ramach tego przedsięwzięcia są bardzo istotnym elementem studiów dualnych: International Logistics.

Na **Uniwersytecie Warszawskim**, obok licznych projektów naukowych i studiów prowadzących do uzyskania dwóch dyplomów (podwójne dyplomowanie – *double degree*), ciekawymi przykładami są kariery koordynatorów ds. mobilności. Wiele osób pełniących te funkcje, szczególnie z długoletnim stażem,

awansowało w dużej mierze np. dzięki erasmusowemu doświadczeniu oraz kontaktom zagranicznym. Wzbogacili oni swoje prace naukowe, osiągnęli sukcesy zawodowe również poza uczelnią. Przykładem może być powołanie pracownika UW na stanowisko Ambasadora RP w Mołdawii.

Erasmus+ może otworzyć drzwi do dalszej kariery także studentom. Na **Politechnice Śląskiej** jeden ze studentów z Etiopii wykazał się wyjątkowym zaangażowaniem w projekty naukowe i badawcze, a po zakończeniu mobilności zdobył tytuł magistra na wydziale Mechanicznym Technologicznym i otworzył przewód doktorski na śląskiej uczelni. Z kolei w **Collegium Civitas** aktywni studenci Erasmus+ z Francji i Irlandii zostali zaproszeni do pracy nad artykułami naukowymi do publikacji *International Security Studies*, wydanej przez Collegium Civitas Press.

Na **Uniwersytecie Szczecińskim** Erasmus+ bezpośrednio przyczynił się do zaangażowania uczelni w program Fundusz Stypendialny i Szkoleniowy (FSS), a następnie w Program Edukacja[21]. Studenci i pracownicy kierunku skandynawistyka byli uczestnikami wymian z uczelniami norweskimi. Dzięki możliwościom obu programów każda zainteresowana osoba mogła wziąć udział w mobilności. Pracownicy uczelni norweskich przybywający do Szczecina prowadzili wykłady, wzbogacając ofertę programową wydziału. Uniwersytet Szczeciński otrzymał także nagrodę „Lider Mobilności" za przyjęcie największej liczby obcokrajowców prowadzących zajęcia i szkolenia w programie FSS w latach 2013–2016. Na **Uniwersytecie Łódzkim** współpraca w ramach programu Erasmus+ z uczelniami z Norwegii i Islandii otworzyła drogę do realizacji projektów mobilnościowych w ramach FSS i Programu Edukacja.

Na **Politechnice Poznańskiej** najistotniejszą inicjatywą, zapoczątkowaną dzięki udziałowi w programie Erasmus+, jest utworzenie aliansu Uniwersytetu Europejskiego EUNICE (European University for Customised Education) z partnerami, z którymi uczelnia współdziałała w ramach projektów mobilności. W opinii przedstawicieli politechniki bez sieci wcześniejszych powiązań i doświadczeń we współpracy nie byłoby możliwe przygotowanie tak ambitnego projektu. Warto podkreślić, że poznańska uczelnia jest dotychczas jedyną polską instytucją będącą liderem projektu w ramach programu Uniwersytety Europejskie.

Programy podwójnych dyplomów, powstające na wielu uczelniach dzięki Erasmus+ oraz partnerstwom zawartym w jego ramach, mają bardzo szeroki zakres tematyczny i są realizowane przez podmioty specjalizujące się w różnych dziedzinach wiedzy. Tego rodzaju działania prowadzą np.: **Wyższa Szkoła Ekologii i Zarządzania w Warszawie** z amerykańskim Herzing University (dyplom Bachelor of Science in Business Management),

21 education.org.pl.

Politechnika Łódzka z ECAM Strasbourg (podwójne dyplomy na kierunkach Master of Operations Management, Master of Business Studies, Master in Mechanical Engineering), **Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie** z Universidad de Malaga (12 programów podwójnego dyplomowania, w tym program studiów licencjackich Business Administration Management w języku hiszpańskim). W **Akademii Leona Koźmińskiego** działa 19 programów podwójnych dyplomów, do których uczelnie partnerskie wybierane są po analizie satysfakcji studentów i wykładowców uczestniczących w mobilnościach w ramach Erasmus+ w trzech poprzedzających latach. W **Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie** dzięki współpracy z Hochschule Darmstadt (Niemcy) i University of Dunaújváros (Węgry) zmodyfikowano programy i treści kształcenia, a także utworzono programy studiów na poziomie inżynierskim i magisterskim. W warszawskiej **Szkole Głównej Handlowej** Erasmus+ przyczynił się do powstania w latach 2014–2020 trzynastu nowych programów podwójnych dyplomów, realizowanych z uczelniami z Kanady, Szwajcarii, Chin i Korei Południowej. Na **Uniwersytecie Wrocławskim** prowadzone są studia z zakresu stosunków międzynarodowych wspólnie z Uniwersytetem w Padwie oraz z Uniwersytetem w Bochum, w **Collegium Civitas** we współpracy z West Virginia University (studia magisterskie International History and Security Studies). Z kolei na Wydziale Nauk Społecznych **Uniwersytetu Zielonogórskiego** dyplomy licencjackie można uzyskać bezpośrednio w trakcie wymiany Erasmus+. Student realizuje temat badawczy, zdaje egzamin, a następnie na podstawie wystawionych przez uczelnię zagraniczną dokumentów otrzymuje dyplom na macierzystej uczelni.

Podwójne dyplomy nie ograniczają się do studiów pierwszego i drugiego stopnia. W ramach **Konsorcjum Uczelni Mundurowych KONSMUND** prowadzonego przez **Akademię Sztuki Wojennej** w Warszawie od 2019 roku Wydział Bezpieczeństwa Narodowego i Centre for Security and Intelligence Studies Uniwersytetu Buckingham realizują podyplomowe studia Global Affairs and Diplomacy (GAD). Kierunek ten powstał na bazie założeń programu Erasmus+, a jego zwieńczeniem są dyplomy dwóch uczelni.

Na **Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu** jednym z efektów nawiązania współpracy z zagranicznymi partnerami w ramach Erasmus+ był udział w projekcie „KidMove", poświęconym tworzeniu dobrych praktyk dla trenerów młodzieży szkolnej, łączącym dotychczasową wiedzę badawczą z praktycznymi umiejętnościami. Wypracowane dobre praktyki dotyczyły młodych sportowców, a ich nadrzędnym celem było zapobieganie przedwczesnej rezygnacji z aktywności fizycznej oraz przeciwdziałanie urazom związanym z uprawianiem sportu. Efekty pracy międzynarodowego zespołu są dostępne na stronie internetowej[22], prezentowano je ponadto podczas konferencji „Europejskie inicjatywy dla sportu" na Stadionie Narodowym

22 kidmove.eu.

w 2019 roku i omawiano podczas ogólnopolskich warsztatów dla nauczycieli wychowania fizycznego oraz trenerów pracujących z dziećmi i młodzieżą.

Na wielu uczelniach umowy bilateralne w ramach Erasmus+ i realizacja mobilności prowadzą do przygotowywania wniosków projektowych (zarówno w obszarze działalności naukowej, jak i dydaktycznej). Przykładem może być **Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny** i współpraca wydziałów informatycznych Mendel University Brno (Czechy) i University of Žilina (Słowacja). Po zrealizowaniu wymiany studentów, nauczycieli akademickich i pracowników bibliotek przygotowano wspólny projekt Partnerstwa strategicznego „Innovative Open Source courses for Computer Science Curriculum". **Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte w Gdyni** dzięki udziałowi w programie Erasmus+ zrealizowała projekt „MENTORESS – Maritime Women Leadership". Było to przedsięwzięcie ułatwiające kobietom rozwijanie kariery w wojsku, zwłaszcza w marynarce wojennej. Na **Uniwersytecie Jana Kochanowskiego** dzięki intensywnej wymianie akademickiej zostały zainicjowane wspólne badania naukowe i publikacje w dziedzinie chemii z wykładowcami i studentami japońskiej uczelni Shibaura Institute of Technology. **Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie** w 2018 roku pozyskała dofinansowanie na realizację projektu „E-MOTION – potential of hypersensitivity" w sektorze Edukacja szkolna programu Erasmus+. Dotyczył on opracowania, przetestowania i wdrożenia kompleksowego modelu wsparcia dla wysoko wrażliwych dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Jest to przykład inicjatywy, która przyczyniła się do wielokierunkowego rozwoju wszystkich organizacji partnerskich oraz zbudowania trwałego i stabilnego partnerstwa instytucji z Polski, Hiszpanii, Włoch oraz Rumunii. Połączenie działań projektowych z mobilnościami, wspierającymi rozwój współpracy umożliwiło wypracowanie m.in. innowacyjnych materiałów edukacyjnych.

Na znaczenie mobilności Erasmus+ dla podnoszenia kompetencji kadry dydaktycznej zwraca uwagę **Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie**. Certyfikaty potwierdzające prowadzenie zajęć na zagranicznej uczelni powiększają dorobek konieczny do uzyskania awansu zawodowego, a współpraca w ramach Erasmus+ z uczelniami z Czech i Słowacji zaowocowała 21 artykułami naukowymi. Nauczyciele akademiccy z **Wyższej Szkoły Ekologii i Zarządzania w Warszawie** podczas wizyty w serbskim University of Niš nawiązali kontakt z tamtejszą kadrą naukową, co zaowocowało

przeprowadzeniem wspólnych badań terenowych w parku krajobrazowym Sićevačke Klisure koło Niszu, kanionie Jelašnicke Klisure oraz na Trem Peak w masywie Suva Planina. Rezultatem prowadzonych wspólnie prac badawczych są anglojęzyczne publikacje naukowe.

Dzięki wizycie w uczelni partnerskiej w Kazachstanie oraz kontaktom nawiązanym w ramach International Week w **Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy** zrodziła się idea międzynarodowych konferencji „Rescue" – w 2019 roku uczelnia zorganizowała we współpracy z partnerami I Międzynarodowy Kongres Polskiej Federacji Ratownictwa Wodnego[23].

> *Dzięki właściwemu zarządzaniu budżetem oraz maksymalizacji liczby wyjazdów studentów i pracowników sieć kontaktów zagranicznych poszczególnych uczelni została znacznie rozszerzona. Polskie uczelnie mundurowe skupione w konsorcjum KONSMUND są rozpoznawalne na europejskiej scenie szkolnictwa wyższego. Jest to niewątpliwa zasługa programu Erasmus+ i nawiązanych w jego ramach kontaktów.*
>
> Konsorcjum Uczelni Mundurowych KONSMUND
> prowadzone przez Akademię Sztuki Wojennej w Warszawie

Synergie i partnerstwa

Dla wielu uczelni udział w programie Erasmus+ stał się początkiem **długofalowego współdziałania** z partnerami, wykraczającej poza ramy inicjatywy. Przyczynił się do rozwoju sieci współpracy akademickiej, był inspiracją i stworzył fundamenty do realizacji wspólnych projektów i **pozyskiwania funduszy** – z programu Erasmus+ (np. Partnerstwa strategiczne, Uniwersytety Europejskie), jak i z innych źródeł (np. programu Fulbrighta, Funduszu Wyszehradzkiego czy programu RITA – Przemiany w Regionie). Erasmus+ stał się również impulsem do zwiększenia zaangażowania społeczności uczelni w realizację trzeciej misji – szeroko rozumianej aktywności społecznej na rzecz dobra wspólnego i współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

W lubelskiej **Wyższej Szkole Ekonomii i Innowacji** wiele działań i wielosektorowych partnerstw powstało na podstawie mechanizmów programu Erasmus+, zarówno projekty mobilnościowe (wspierające rozwój współpracy i budowanie sieci partnerskiej), jak i strategiczne, które pozwoliły na opracowanie innowacyjnych materiałów edukacyjnych. Prowadzone w tym samym czasie działania upowszechniające przyczyniły się do rozwinięcia zainicjowanych pomysłów i ich wykorzystania w pracach badawczych. Przykładem może być projekt „PRO-motion. Sensitive Career Management" poświęcony tematyce wysokiej wrażliwości w kontekście planowania kariery, m.in. przez uczniów szkół średnich,

23 rescue.byd.pl.

zawodowych, studentów i pracowników instytucji rynku pracy[24]. Uzyskał on wsparcie w programie Erasmus+ w ramach akcji scentralizowanych Komisji Europejskiej. Partnerzy aktywnie promują wypracowane wspólnie rezultaty – również poza Polską. W roku 2020 odbyły się obchody Światowego Dnia Wysokiej Wrażliwości, organizowane przez miasto Rzym przy współpracy z **Wyższą Szkołą Ekonomii i Innowacji w Lublinie**, a w roku 2021 inicjatywa została przeniesiona do Lublina (gdzie odbyła się pod nazwą Tydzień Wysokiej Wrażliwości).

> *Zarówno projekty mobilnościowe, wspierające rozwój współpracy oraz budowanie sieci partnerskiej, jak i projekty strategiczne programu pozwoliły na opracowanie innowacyjnych materiałów edukacyjnych, a prowadzone jednocześnie działania upowszechniające (na różnych poziomach) przyczyniły się do rozwoju zainicjowanych pomysłów i ich wykorzystania w pracach badawczych oraz w realizacji kolejnych projektów.*
>
> Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie

Konsorcjum Uczelni Mundurowych KONSMUND, prowadzone przez **Akademię Sztuki Wojennej w Warszawie**, dzięki programowi Erasmus+ nawiązało kontakt z Ajou University – tym samym Republika Korei stała się pierwszym krajem pozaeuropejskim, z którym prowadzona jest wymiana naukowa. Następstwem działań w ramach programu był międzynarodowy projekt „Systems for Aerial Surveillance and Security – SASS" (2016–2018), koordynowany przez rumuńską uczelnię Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă", realizowany z udziałem **Akademii Sztuki Wojennej** i Vassil Levski National Military University (Bułgaria).

W **Akademii Leona Koźmińskiego** efektem programu Erasmus+ są m.in. międzynarodowe szkoły letnie z zakresu prawa i finansów oraz „International School" (krótkie wizyty studentów z placówek partnerskich, w ramach których wykładowcy Akademii prowadzą zajęcia na określony temat, ustalony we współpracy z koordynatorem z zagranicznej uczelni). Oprócz realizacji programu kulturalnego studenci mają możliwość zwiedzenia wybranych firm. Uczelnia organizuje również cykliczne charytatywne akcje ze studentami Erasmus+ (spotkania z młodzieżą w domu dla dzieci ze specjalnymi potrzebami w Przyłęku).

Rezultatem partnerstw Erasmus+ może być także zainicjowanie współpracy z otoczeniem biznesowym. Przykładem jest **Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu**, która dzięki kontaktom nawiązanym w ramach programu podpisała z firmą Palos Sports

24 „Wysoka wrażliwość to cecha temperamentu, która charakteryzuje około 20% społeczeństwa. Badania potwierdzają, że osoby wysoko wrażliwe (ang. *highly sensitive*) przetwarzają informacje i bodźce płynące z otoczenia silniej (intensywniej) i głębiej niż inne. Osoby te są bardziej wrażliwe zarówno na pozytywne, jak i negatywne doświadczenia"; za: promotion.wsei.eu/pl/idea-projektu.

umowę sprzedaży licencji na produkcję i dystrybucję produktów znanych pod nazwą BRAINball w Stanach Zjednoczonych, Kanadzie i Unii Europejskiej (pionierskie działania w historii uczelni). Z kolei wieloletnia współpraca **Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie** i uczelni z Dunaújváros (Węgry) zaowocowała podpisaniem listów intencyjnych pomiędzy firmami z Leszna (Spinko, C&C Technology) a węgierską uczelnią, na podstawie której pracownicy naukowi będą mieli możliwość uczestniczenia w stażach, a naukowcy z obu krajów – prowadzenia wspólnych badań. Ponadto uczelnie podpisały umowę o współpracy sportowej między klubami futsalowymi: GI MALEPSZY Futsal Leszno oraz Dunafeer Due Renalpin FC Dunaújváros.

> *Dzięki programowi Erasmus+ na naszej uczelni możliwe jest zwiększenie zaangażowania pracowników w realizację projektów i prac naukowo-badawczych.*
>
> Politechnika Śląska

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie zwraca uwagę na fakt, że rezultatem udziału w programie Erasmus+ jest większa aktywność pracowników uczelni na arenie międzynarodowej i sukcesy w zdobywaniu grantów oraz stypendiów z innych źródeł (m.in. z programu Fulbrighta, Funduszu Wyszehradzkiego, British Council). Przykładem takiego oddziaływania może być projekt „Spinaker – Business Lead" (2021–2023), zakładający opracowanie i realizację Intensywnego Międzynarodowego Programu Kształcenia ukierunkowanego na rozwój kompetencji w zakresie przedsiębiorczości i zarządzania biznesem. Głównym elementem tego przedsięwzięcia jest kształcenie studentek z rozwijających się krajów afrykańskich oraz budowanie ich osobistych i zawodowych kompetencji w zakresie prowadzenia biznesu. Tego typu działania wpisują się nie tylko w strategię umiędzynarodowienia SGH, ale również w przyjęte przez ONZ Milenijne Cele Rozwoju oraz strategię Unii Europejskiej dotyczącą walki z globalnym wykluczeniem i ubóstwem.

Dzięki wizytom w Kazachstanie pracowników **Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy** (w ramach programu Erasmus+) powstała idea utworzenia w tym kraju centrum edukacji młodzieży szkolnej i studenckiej z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej, zgodnie z wytycznymi Europejskiej Rady Resuscytacji oraz Polskiego Czerwonego Krzyża. Pomysł udało się zrealizować, wykorzystując dofinansowanie z programu grantowego „RITA – Przemiany w Regionie" Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności.

Udział **Uniwersytetu Szczecińskiego** w programie Erasmus+ zaowocował m.in. zmianą sposobu funkcjonowania uczelni, wynikającą z konieczności dostosowywania się do obsługi rosnącej liczby studentów z zagranicy. Stało się to w 2019 roku impulsem do rozpoczęcia

realizacji projektu „Welcome to Poland"[25], którego rezultatem ma być podniesienie potencjału międzynarodowego kadry spoza Działu Spraw Międzynarodowych oraz ułatwienie obcokrajowcom funkcjonowania na uczelni.

Udział w projektach Erasmus+ przyczynił się na **Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach** do zapoczątkowania wielu inicjatyw realizowanych z partnerami zagranicznymi. W ramach jednego z przedsięwzięć koordynowanych przez uczelnię opracowano podręcznik akademicki *Consumer Protection Standards in Europe*, dotyczący ochrony praw konsumentów. Jest to unikatowa pozycja nie tylko na krajowym, ale też na międzynarodowym rynku szkolnictwa wyższego. Osoby zainteresowane mogą z niej skorzystać na platformie internetowej Consume Aware wraz z grą mobilną *ConsumeMee*. W powstaniu podręcznika brał udział zespół nauczycieli akademickich reprezentujących osiem europejskich uczelni (z Polski – lider, Włoch, Francji, Rumunii, Finlandii, Belgii, Turcji i Węgier).

Akademia Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu, bazując na doświadczeniach z projektów mobilnościowych Erasmus+, w 2021 roku złożyła wraz z wieloletnimi instytucjami partnerskimi (irlandzkim National College of Art and Design oraz japońskim Tokyo University of the Arts) wniosek w ramach Erasmus Mundus Design Measures. Ponadto uczelnia współpracuje z partnerami erasmusowymi w ramach innych projektów.

Na **Uniwersytecie Warszawskim** doświadczenia z realizacji licznych projektów Erasmus+ zostały wykorzystane m.in. w sojuszu 4EU+, który otrzymał grant w pilotażowym konkursie w ramach inicjatywy Uniwersytety Europejskie. Sojusz 4EU+ rozszerza zasięg współpracy poprzez wspólny udział europejskich uniwersytetów w różnych przedsięwzięciach naukowych i edukacyjnych, takich jak projekt „Akademickie Partnerstwo na rzecz Innowacji w Nauczaniu i Uczeniu się" z udziałem UW (uczelnia koordynująca), Uniwersytetu Karola w Pradze, Uniwersytetu Sorbona i Uniwersytetu w Heidelbergu. Celem tego przedsięwzięcia jest między innymi rozwój innowacyjnych narzędzi i metod kształcenia oraz opracowanie unikatowych, nowoczesnych materiałów dydaktycznych w ramach specjalistycznych warsztatów i nowatorskich programów modułowych.

Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu wymienia liczne korzyści wynikające z programu Erasmus+. Wyjazdy jednego z pracowników Zakładu Teorii Sportu zaowocowały nawiązaniem współpracy naukowo-badawczej z University of Coimbra (Portugalia) oraz z University of Alicante (Hiszpania) w ramach projektu międzynarodowego „Status rozwoju biologicznego i dojrzałości młodych zawodników uprawiających tenis i tenis stołowy". To z kolei doprowadziło do udziału w czwartej edycji konferencji NSCA

25 dsm.usz.edu.pl/welcome-to-poland.

International Conference, a następnie do współpracy w ramach szkoły doktorskiej. Ciekawym przykładem jest także wyjazd pracownika Biblioteki Głównej AWF na szkolenie do Finlandii, którego efektem było powstanie obszernej prezentacji multimedialnej na temat ram prawnych, organizacyjnych i finansowych bibliotekarstwa w tym kraju. Została ona zaprezentowana na seminarium „Biblioteki Świata" w ramach Tygodnia Bibliotek w Poznaniu.

Projekt **Politechniki Lubelskiej** „LUT's Coffee Together" powstał na podstawie wcześniejszego współdziałania z uczelniami partnerskimi z Tunezji, Maroka i Algierii. Instytucje te najpierw zostały zaproszone do współpracy w ramach Erasmus+, a następnie do podpisania umów bilateralnych. Co ciekawe, inspiracją do tych działań byli sami studenci, którzy chcieli pozyskać kolejne miejsca do odbycia mobilności. Zaangażowali się też oni w działania promocyjne w tych krajach. Efektem projektu jest utrzymujące się zainteresowanie studentów zagranicznych pobytem w Polsce i zwiększenie liczby kandydatów na studia w pełnym cyklu kształcenia.

Dzięki efektywnej współpracy **Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie** z uczelniami partnerskimi z Japonii, Ukrainy, Stanów Zjednoczonych i Wietnamu w ramach programu Erasmus+ pojawił się pomysł realizacji „Międzynarodowej Wirtualnej Szkoły AGH". Projekt uzyskał dofinansowanie w konkursie wniosków „Spinaker – Intensywne Międzynarodowe Programy Kształcenia", zajmując czwarte miejsce wśród 25 polskich uczelni wyższych. Inicjatorem wniosku był Zespół Umów i Kontaktów Międzynarodowych Działu Współpracy z Zagranicą AGH. W tworzeniu dokumentu uczestniczyły różne wydziały uczelni (Energetyki i Paliw, Górnictwa i Geoinżynierii, Inżynierii Metali i Informatyki Przemysłowej, Wiertnictwa, Nafty i Gazu) oraz instytucje partnerskie: Shibaura Institute of Technology (Japonia), Hanoi University of Mining and Geology (Wietnam), Miami University (Stany Zjednoczone), Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas (Ukraina). Ponadto współpraca w ramach projektów mobilnościowych Erasmus+ zaowocowała realizacją wspólnych studiów z partnerską uczelnią z Japonii.

Rezultatem programu na **Uniwersytecie Wrocławskim** jest m.in. powstanie konsorcjum uczelni Erasmus Mundus Master Programmes, w którym uczestniczy Instytut Filologii Angielskiej.

Dzięki programowi Erasmus+ **Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach** rozszerzył zakres wspólnych badań i publikacji w dziedzinie chemii, realizowanych z wykładowcami i studentami japońskiej uczelni Shibaura Institute of Technology. Z kolei „erasmusowy" wyjazd dydaktyczny jednego z wykładowców do Uniwersytetu Jońskiego w Grecji zaowocował zaproszeniem do udziału w festiwalu literackim „Islands of the Mind" (Korfu, 2019 rok) organizowanym przez The Durrell Library of Corfu w Muzeum Solomosa. Efektem tej współpracy jest również artykuł *Crossing the borders of language: Story-telling strategies in madness*

narratives, opublikowany w monografii *Borders and Borderlands: explorations in identity, exile, translation and transition*, wydanej przez Cambridge Scholars Press. Erasmus+ może być inspiracją także w kontekście muzycznym – w 2020 roku ukazała się płyta wykładowcy Katedry Muzyki na Wydziale Sztuki UJK, gitarzysty i kompozytora Wojciecha Lipińskiego, pt. *3po3*. Składa się ona z trzech części, każda z nich zaś z trzech utworów i zawiera jazzowe aranżacje polskich piosenek ludowych. Pomysł na świeże podejście do tradycyjnych melodii rodził się podczas spotkań wykładowców UJK i Luleå Tekniska Universitet w 2017 i 2018 roku w ramach Erasmus+[26].

> *Erasmus+ dał nam pozycję na mapie szkolnictwa wyższego w Europie, dzięki temu, że staliśmy się liderem projektu w ramach programu Uniwersytety Europejskie – EUNICE. Umiędzynarodowienie to także rozpoznawalność marki, jaką buduje uczelnia.*
>
> Politechnika Poznańska

Organizacja pracy

Udział w Erasmusie+ motywuje do wprowadzania na uniwersytetach nowych rozwiązań w zakresie zarządzania i organizacji pracy, przekładających się nie tylko na usprawnienie realizacji programu, ale i funkcjonowanie całej instytucji. Zdecydowana większość uczestników badania (poza jednym) wskazała, że uczestnictwo w Erasmusie jest wpisane w strategię rozwoju i działania ich uczelni. Dobre praktyki opisane w poprzednich rozdziałach pokazują, na ile różnych obszarów działalności instytucji może oddziaływać program, ułatwiając budowanie jej prestiżu zarówno w Polsce, jak i na arenie międzynarodowej. Na zakończenie tej części zaprezentujemy kilka dobrych praktyk związanych z zarządzaniem i organizacją pracy w uczelniach realizujących projekty Erasmus+.

W **Szkole Głównej Handlowej** jednym z rezultatów programu było wprowadzenie kompleksowego podejścia do problematyki umiędzynarodowienia, w tym „internacjonalizacji w domu". Wzrosła również świadomość pracowników uczelni na temat konieczności jej umiędzynarodowienia. **Uniwersytet Szczeciński** z budżetu wsparcia organizacyjnego realizuje kursy języka angielskiego dla pracowników administracyjnych, dzięki czemu co roku zwiększa się liczba osób, które nie tylko mogą posługiwać się angielskim w pracy, ale i uczestniczyć w wyjazdach szkoleniowych w ramach Erasmus+.

Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie będąca nie tylko instytucją edukacyjną, ale i jednostką organizacyjną Policji, korzysta ze wsparcia oficerów łącznikowych, akredytowanych przy ambasadach zagranicznych w Polsce lub w polskich placówkach dyplomatycznych za granicą.

26 bit.ly/3swKPTm.

Pomaga to w nawiązaniu kontaktów z instytucjami przyjmującymi studentów, a także pozwala skutecznie wspierać studentów uczestniczących w wymianach.

W **Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym w Szczecinie** wypracowano dobre praktyki dotyczące działań systemowych na poziomie wydziału. ZUT utworzył nieformalną sieć uczelni partnerskich o zbieżnych programach studiów (informatyka) ze zróżnicowanych obszarów językowych i kulturowych, z którymi utrzymuje stałe kontakty. Takie rozwiązanie przyczyniło się do tego, że na Wydział Informatyki ZUT trafiają bardzo zróżnicowane grupy studentów zagranicznych, ale też znacznie powiększyła się pula miejsc, które mogą odwiedzić polscy studenci. Z kolei w programie studiów budownictwo – inżynier europejski S1 z powodzeniem stosowane jest systemowo tzw. okno mobilności (*mobility window*, minimum jeden semestr), w ramach którego studenci mają możliwość wyjazdu na studia do uczelni partnerskich (na drugim roku) oraz zrealizowania zagranicznej praktyki zawodowej (na trzecim roku). ZUT organizuje również nabory na wyjazdy szkoleniowe „zamawiane", kwalifikując kandydatów należących do określonej grupy docelowej na program szkolenia spełniający określone wymogi (zdefiniowany temat przewodni, konkretne zadania gwarantujące aktywność uczestników zgodne z tematem przewodnim, efektywne zaplanowanie czasu pracy).

Uniwersytet Warszawski jest pionierem w dziedzinie digitalizacji procesu zarządzania mobilnością. Ta uczelnia pierwsza wprowadziła elektroniczne wersje dokumentów *Learning Agreements* (Porozumienie o programie studiów) i *Transcript of Records* (Wykaz zaliczeń) i udostępniła rozwiązanie innym uczelniom zrzeszonym w Międzyuniwersyteckim Centrum Informatyzacji. Erasmus+ stał się więc impulsem do digitalizacji, zanim jeszcze Komisja Europejska podjęła decyzję o ucyfrowieniu procesów towarzyszących mobilności w programie Erasmus+.

> *Program Erasmus+ wpisał się na trwałe w krwiobieg uniwersytetu do tego stopnia, że wszyscy zagraniczni studenci „krótkoterminowi" są często (umownie) nazywani „Erasmusami" niezależnie od tego, czy są stypendystami tego, czy też innych programów międzynarodowych.*
>
> Uniwersytet Warszawski

Erasmus+ a umiędzynarodowienie polskich uczelni

Erasmus+ a rankingi uczelni

Udział uczelni w programie Erasmus+ może wpłynąć na jej pozycję w rankingach instytucji szkolnictwa wyższego. Nie we wszystkich światowych zestawieniach udział w programie przekłada się na miejsce na liście, ponieważ nie zawsze zawierają one konkretnie sformułowane kryterium umiędzynarodowienia. Wpływ programu Erasmus+ na pozycję rankingową jest zatem często pośredni: udział w tej inicjatywie może przyczynić się do wzmacniania internacjonalizacji na polu badań naukowych, przekładając się np. na liczbę realizowanych międzynarodowych projektów i publikacji tworzonych ze współautorami z zagranicznych uczelni. Istnieją jednak rankingi uwzględniające wprost umiędzynarodowienie danej placówki[27].

Mobilności studenckie w ramach Erasmus+ mogą poprawić pozycję placówki w najbardziej znanym (i uznanym) polskim zestawieniu – **Rankingu Szkół Wyższych**[28], prowadzonym przez **Fundację Edukacyjną „Perspektywy"** od 2000 roku. Warto podkreślić, że wszystkie uczelnie z czołówki tego rankingu **posiadają Kartę ECHE i uczestniczą aktywnie w wymianach Erasmus+**, a na liście najbardziej umiędzynarodowionych uczelni w Polsce znaleźli się również liderzy mobilności, czyli Uniwersytet Warszawski i Uniwersytet Jagielloński. Jednocześnie widać wyraźnie, że mobilności, zarówno wyjazdowe, jak i przyjazdowe, nie są głównym czynnikiem wpływającym bezpośrednio na lokatę w rankingu.

Zestawienie uczelni akademickich według ich umiędzynarodowienia (ranking ogłoszony w 2021 roku, odzwierciedlający dane na koniec 2020 roku):

1. Akademia Finansów i Biznesu Vistula,
2. Akademia Ekonomiczno-Humanistyczna w Warszawie,
3. Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie,
4. Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej,
5. Collegium Civitas w Warszawie;
6. Uniwersytet Warszawski,
7. Uczelnia Łazarskiego w Warszawie,
8. Uniwersytet Jagielloński w Krakowie,
9. (*ex aequo*) Społeczna Akademia Nauk z siedzibą w Łodzi oraz Politechnika Łódzka.

Metodologia rankingu opiera się na blisko 30 wskaźnikach, pogrupowanych w zestawy kryteriów, odzwierciedlających różne wymiary i funkcje szkoły wyższej: badawcze, dydaktyczne,

27 Opr. na podstawie: Poszytek, P., Maniszewska, K., *Erasmus+ a rankingi szkół wyższych*, „Forum Akademickie", 10/2021.

28 2021.ranking.perspektywy.pl/ranking/ranking-uczelni-akademickich.

społeczne i dotyczące transferu wiedzy. W 2021 roku umiędzynarodowienie miało łączną wagę 15% w ocenie ogólnej uczelni w rankingu uczelni akademickich, a w przypadku placówek niepublicznych oraz publicznych uczelni zawodowych było to odpowiednio: 13% i 7%. Przy wyliczaniu wskaźnika umiędzynarodowienia uczelni brane były pod uwagę takie czynniki, jak: realizowane programy studiów w językach obcych, liczba osób studiujących w językach obcych, studenci zagraniczni na uczelni, liczba cytowań publikacji powstałych ze współautorami zagranicznymi w latach 2016–2020, nauczyciele akademiccy z zagranicy wykładający na uczelni, wymiana studencka (wyjazdy na zagraniczne uczelnie i przyjazdy studentów obcokrajowców do Polski). Pod uwagę brana była również wielokulturowość, mierzona liczbą krajów z których pochodzą studenci cudzoziemcy. Zaznaczyć należy, że składowe wskaźnika dotyczącego umiędzynarodowienia różnią się w zależności od typu uczelni: inne dane i inne wagowanie stosuje się do uczelni akademickich, inne do kategorii uczelni niepublicznych, a jeszcze inne do publicznych szkół zawodowych.

Niezależnie od tych różnic kryteria związane z wymianami studenckimi, a zatem podstawowy wymiar programu Erasmus+ w uczelniach wyższych, są w rankingu jednym z obiektywnych liczbowych wyznaczników, liczonym proporcjonalnie do wielkości instytucji. Dla uczelni jest to praktyczna wskazówka – żeby poprawić swoją pozycję w zestawieniu krajowym, opłaca się rozwijać mobilności studentów i pracowników w ramach programu Erasmus+. Warto również zauważyć, że także w innych zestawieniach (U-Multirank, Three University Missions) mobilności Erasmus+ mogą bezpośrednio wpłynąć na lokatę uczelni.

Tak jest też w przypadku zestawienia branżowego **EngiRank**, czyli **Europejskiego Rankingu Programów Inżynierskich**. Jest to nowe narzędzie mierzące jakość studiów technicznych w Europie. Inicjatywa powstała dzięki współpracy Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji i Fundacji Edukacyjnej „Perspektywy". Obie instytucje mają wieloletnie doświadczenie w analizowaniu jakości szkolnictwa wyższego, w tym stopnia jego umiędzynarodowienia. Partnerem rankingu jest organizacja IREG Observatory on Academic Ranking and Excellence (Obserwatorium Doskonałości Naukowej i Rankingów Akademickich). Kluczowymi czynnikami wpływającymi na efektywność uczelni technicznych są: współpraca z biznesem i przemysłem oraz wysoki poziom inwestycji w działalność badawczo-rozwojową. Te elementy przekładają się na zrównoważony rozwój, wzrost zatrudnienia i budowę gospodarki opartej na wiedzy. W związku z tym metodologia EngiRank opiera się na założeniach Wskaźnika Współpracy Szkolnictwa Wyższego z Biznesem (*Higher Education-Business Engagement Index*, HEBE), którego zamierzeniem jest badanie stopnia interakcji uczelni z otoczeniem biznesowym w sześciu kluczowych obszarach: działalność badawczo-rozwojowa, mobilność kadr, mobilność studentów, kompetencje i edukacja, działalność komercyjna oraz zaangażowanie publiczne.

Pilotażową edycję EngiRank[29] opublikowano w grudniu 2020 roku. W części „ogólnej" rankingu porównano 81 uczelni (wybranych pod względem ściśle określonych kryteriów, wielkości oraz liczby publikacji w bazie Scopus) z 13 krajów, które dołączyły do Unii Europejskiej po 2004 roku (Polska, Bułgaria, Cypr, Chorwacja, Czechy, Estonia, Węgry, Litwa, Łotwa, Malta, Rumunia, Słowacja, Słowenia). EngiRank może okazać się bardzo użytecznym instrumentem nie tylko do mierzenia jakości, ale i międzynarodowej promocji uczelni. Wysoki poziom umiędzynarodowienia danej instytucji i realizacja wielu mobilności to czynniki, które mogą być dla studentów wskazówkami przy podejmowaniu decyzji o wyborze uczelni, w której spędzą semestr lub rok w ramach wymiany Erasmus+. Dane na temat mobilności pobierane są bezpośrednio z narzędzi informatycznych stosowanych w programie Erasmus+.

Na kryterium umiędzynarodowienia składa się pięć wskaźników:

- studenci obcokrajowcy (proporcja studentów z zagranicy w stosunku do ogólnej liczby studiujących);
- mobilności studentów – wyjazdy za granicę (odsetek studentów biorących udział w programie Erasmus+ w stosunku do ogólnej liczby studiujących);
- mobilności studentów – przyjazdy (odsetek studentów przyjeżdżających na uczelnię w ramach programu Erasmus+ w stosunku do ogólnej liczby studiujących);
- zagraniczne staże studenckie w ramach programu Erasmus+ (liczba studentów wyjeżdżających na staż za granicę w stosunku do ogólnej liczby studiujących);
- współczynnik współpracy międzynarodowej ICI (*International Collaboration Impact*) – średnia liczba publikacji opracowanych z autorem z zagranicy.

Warto podkreślić, że działania realizowane w programie Erasmus+ mogą przełożyć się łącznie na 6% ogólnej oceny uczelni.

Podobnie jak w przypadku omawianego wcześniej krajowego Rankingu Szkół Wyższych, w pierwszej dziesiątce uplasowały się **polskie uczelnie aktywnie uczestniczące w programie Erasmus+**: Politechnika Warszawska (1 miejsce), AGH (2 miejsce), Politechnika Łódzka i Politechnika Wrocławska (ex aequo 6 miejsce) oraz Wojskowa Akademia Techniczna im. Jarosława Dąbrowskiego (miejsce 8).

29 engirank.eu.

Erasmus+ 2014–2020. Co dalej?

Dobre praktyki zaprezentowane w tej publikacji pokazują, że umiędzynarodowienie może podnieść status uczelni na arenie międzynarodowej, jeśli dotyczy wielu obszarów jej działalności – od sfery edukacyjnej przez kwestie wymian studenckich po współpracę przy badaniach i opracowywaniu publikacji naukowych. Jeśli do procesu internacjonalizacji uczelnia podchodzi w sposób strategiczny, długofalowy i kompleksowy, może osiągnąć sukces również w rankingach instytucji szkolnictwa wyższego. W tym kontekście Erasmus+ i jego szeroka oferta są niezwykle cenne dla polskich szkół wyższych. Z doświadczeń uczelni, które zaprezentowały dobre praktyki związane z realizacją programu, wynika, że **Erasmus+ może być filarem umiędzynarodowienia**, przekładając się m.in. na zwiększenie zainteresowania Polską i na wyższą rekrutację cudzoziemców do polskich uczelni.

Warto w tym miejscu przypomnieć, że program Erasmus+ to nie tylko mobilności kadry i studentów, ale również projekty międzynarodowe wzmacniające współpracę, badania, rozwój, przekładające się na widoczność uczelni na arenie międzynarodowej (*visibility*). Przykładami są działania podejmowane w ramach Partnerstw strategicznych, a także Uniwersytetów Europejskich. Inicjatywy tego rodzaju są znakomitym probierzem możliwości europejskiego szkolnictwa wyższego w zakresie nowoczesnego zarządzania współpracą w międzynarodowym środowisku. Wnioski płynące z realizowanych obecnie sojuszy mogą być bezcennym źródłem wiedzy, pomagając zoptymalizować zarządzanie instytucjami szkolnictwa wyższego, a w konsekwencji w znaczący sposób zwiększyć konkurencyjność europejskich uczelni na globalnym rynku. Ma to ogromne znaczenie – żeby sprostać wymaganiom dynamicznie rozwijającego się, zglobalizowanego świata, Europa musi być gotowa na realizację ambitnych i innowacyjnych pomysłów w ramach współpracy różnych krajów członkowskich.

Jednym z takich przedsięwzięć jest pomysł utworzenia do 2025 roku Europejskiego Obszaru Edukacji. To flagowa inicjatywa mająca na celu m.in. wzmocnienie Unii Europejskiej (jej spójny rozwój i większą konkurencyjność na globalnym rynku). Nie bez znaczenia pozostają w tym kontekście ogromne wyzwania związane z pandemią COVID-19, która w znaczącym stopniu wpłynęła na cały sektor edukacji. Dotknęła także obszaru umiędzynarodowienia uczelni i fundamentów internacjonalizacji – czyli mobilności studentów i pracowników. Znalazło

to wyraz w Komunikacie Komisji Europejskiej z września 2020 roku w sprawie utworzenia Europejskiego Obszaru Edukacji do 2025 roku[30]. Jako najważniejsze zadania wskazano w nim: przeciwdziałanie wykluczeniu edukacyjnemu oraz zapewnienie równych szans w dostępie do edukacji, szkoleń, a także do rynku pracy. **Kluczowym instrumentem realizacji tych zamierzeń jest program Erasmus+**. Na lata 2021–2027 wprowadzono w nim szereg modyfikacji, których celem jest skuteczniejsze wsparcie edukacji, w tym sektora Szkolnictwa wyższego. Wraz z nową perspektywą finansową poszerzono założenia Erasmusa+, który w rezultacie ma być bardziej innowacyjny i inkluzywny, a także bardziej cyfrowy – co jest odpowiedzią na nowe trendy i wyzwania stojące przed europejskimi uczelniami.

30 bit.ly/3HA4Mgo.

Podziękowania

Narodowa Agencja programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności serdecznie dziękuje uczelniom, które przyczyniły się do powstania niniejszej publikacji, wypełniając ankietę i dzieląc się wypracowanymi rozwiązaniami.

Kod Erasmusa	Nazwa uczelni
PL BIELSKO06	Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej
PL BYDGOSZ06	Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy
PL CZESTOC01	Politechnika Częstochowska
PL GDANSK01	Uniwersytet Gdański
PL GDANSK03	Gdański Uniwersytet Medyczny
PL GDANSK05	Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku
PL GDYNIA03	Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte w Gdyni
PL GLIWICE01	Politechnika Śląska
PL KATOWIC02	Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
PL KIELCE02	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
PL KRAKOW02	Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie
PL KRAKOW04	Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
PL LESZNO01	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie
PL LODZ01	Uniwersytet Łódzki
PL LODZ02	Politechnika Łódzka
PL LODZ05	Akademia Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi
PL LUBLIN03	Politechnika Lubelska
PL LUBLIN09	Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie
PL NYSA01	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie
PL POZNAN02	Politechnika Poznańska
PL POZNAN08	Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu
PL POZNAN22	Wyższa Szkoła Logistyki z siedzibą w Poznaniu
PL SZCZECI01	Uniwersytet Szczeciński
PL SZCZECI02	Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
PL SZCZECI15	Akademia Sztuki w Szczecinie
PL SZCZYTN02	Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie
PL WARSZAW01	Uniwersytet Warszawski
PL WARSZAW03	Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
PL WARSZAW10	Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie
PL WARSZAW21	Akademia Leona Koźmińskiego
PL WARSZAW35	Collegium Civitas
PL WARSZAW41	Wyższa Szkoła Ekologii i Zarządzania w Warszawie
PL WARSZAW68	Akademia Sztuki Wojennej
PL WROCLAW01	Uniwersytet Wrocławski
PL WROCLAW07	Akademia Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu
PL WROCLAW08	Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu
PL ZIELONA01	Uniwersytet Zielonogórski

Niniejsza publikacja przedstawia osiągnięcia polskich uczelni realizujących program **Erasmus+ w latach 2014–2020**. Można w niej znaleźć nie tylko imponujące liczby, ale przede wszystkim dobre praktyki ze szkół wyższych z całej Polski, dotyczące m.in. nowych partnerstw i umów międzynarodowych, programów podwójnego dyplomowania, działań promocyjnych oraz komunikacyjnych. Publikacja obrazuje, jak wzrost liczby studentów zagranicznych, mobilności polskich studentów oraz pracowników naukowych i dydaktycznych przekłada się na umiędzynarodowienie uczelni w naszym kraju.

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji (FRSE) działa od 1993 roku. Pełni funkcję Narodowej Agencji Programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności na lata 2021–2027, od 2014 roku uczestniczy również we wdrażaniu Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER). Równolegle realizuje europejskie inicjatywy informacyjno-edukacyjne: eTwinning, Eurodesk Polska, Eurydice, Europass, EVET i EPALE. Wspiera także współpracę z krajami Wschodu za pośrednictwem Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży, Polsko-Ukraińskiej Rady Wymiany Młodzieży oraz Centrum Współpracy SALTO z Krajami Europy Wschodniej i Kaukazu. Fundacja jest też organizatorem Kongresu Edukacji, najważniejszego w Polsce wydarzenia edukacyjnego.

frse
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Erasmus+
Zmienia życie, otwiera umysły